

זעקת

שנת השביעית

ביאור הסכם אוסלו ומכירת הארץ להפקיע שביעית,
בער"ה תשנ"ד

הוספה למהדורא שניה

ביאור פרוץ האינטיפדה הגדולה ומכירת הארץ להפקיע
שביעית, בער"ה תשס"א

הוספה למהדורא שלישית

דברי ירמיהו הנביא,
חורבן וביטול שמחת חתן וכלה על עון ביטול שביעית

נכתב בעה"י ע"י

יצחק ברנד

מח"ס בריתי יצחק על גרות ועירובין, פתיחת שערי העיר, ביום הראשון תשובתו, בנדי
שלום ואמת, שוב אשוב אליך, איסור החזרת שטחים, חשיבות ארץ המדה, תיקוני שבת
כהלכתו, גרמא כמעשה, חוט תכלת, הצוצרות מלחמה, קדושת הארץ באילת ונבולי צפון,
הממות נוש קטיף, הקמת ממשלת התורה, להוציא בלעו מפיו, יבום או הליצה, לא ישוב
בארצך, ושפל אנשים יקים עלה, פנו דרך ה', די סוגי מנהיגים כהם ומגבלותיהם, (בתוך
החיבור - הקבי"ה עם הגולן, כסוי ראש לגדר ערוה והפיכתו לרועץ), הביטו אל אברהם
אביכם, לא תנסו את ה' - תורה לא בשמים היא, זעקת שנת השביעית, רשפיה רשפי אש,
תכלת - קיום כל התורה, עמנואל - מבחן האמונה (בתוך החיבור, עקירת השבת ע"י הקלנועית),
הריגת עובר

(תמצית הספרים בסוף החיבור)

כתובת המחבר

ת.ד. 906

עמנואל, 44845

טל. 09-7922460

יוצא לאור ע"י

מפתח

חלק ראשון

- א) ביאור סיבות שגוים מצירים לישראל כשנמצאים בא"י
- ב) ביאור ענין מיוחד על עונש שביעית
- ג) ביאור הצרות בצורה של הסכמי סרק, כתוצאה ממכירות סרק

חלק שני, הוספה למהדורא שניה

- ד) ביותר פרטים בטעות של מכירת חמץ ומכירת הארץ
- ה) הטענה שרוצים להציל היהודים שלא יקנו מערבים, והתשובה נגד זה
- ו) כעת נחזור על דימיון של הסכם אוסלו למכירת שביעית
- ז) הצדקת הנהגת הקב"ה שהביא עלינו הגוים,
- ח) הצדקת הנהגת הקב"ה בענין מכירת קבר יוסף
- ט) אסור להתנהג עם הקב"ה בצורה של קניא דרבא
- י) איסור לא תשחט על חמץ דם זבחי, ע"י המשכת מכירת חמץ הנהוגה

חלק שלישי

- יא) ביאור הלכה שאסור לעשות מכירה בצורת ערמה, תשובת ר' יוסף גאון
- יב) חומר ממנהג מכירת חמץ
- יג) תשובה מתלמיד ר' צדוק גאון
- יד) בביאור תשובת ר' יוסף גאון בענין הערמה
  - א) להבין מציאות המעשה.
  - ב) הסבר הלשוניות
  - ג) ביאור באריכות
  - ד) מנהג של פושעי ישראל.
  - ה) הוכר הדבר שצערמה עשו להתערס צמנות.
  - ו) לגנוב דעת עליונה.
  - ז) לגנוב דעת הצריות.
  - ח) איסור שבת וחילול שבת.
  - ט) חילול ה' בפני ישראל.
  - י) חילול ה' בפני גויים.
  - יא) דברי הנצי"ב מוולוז'ין בהתנגדות למכור א"י להפקיע משביעית
  - יב) דברי ירמיהו הנביא, חורבן וביטול שמחת חתן וכלה על עון ביטול שביעית

זעקת שנת השביעית

סיק א

חלק ראשון

(א) ביאור סיבות שגוים מצירים לישראל כשנמצאים בא"י

מצאנו בספר שופטים, שלשה סיבות למה הגוים צרו לישראל אחרי מות יהושע והזקנים, בפרק א' מפסוק כז עד לו מבואר טענה גדולה על הרבה שבטים שלא הורישו את מובלעות הגוים, וכתרו אתם ברית, ובפרק ב' מבואר גילוי המלאך בבוכים שבגלל זה הקב"ה כבר לא יעזרם להוריש את הגוים ויהיה להם למוקש.

ויצא לפ"ז, שזה אשמת בני"י שלא הורישם, ובגלל זה הגוים עושים צרות,

מפסוק יא מבואר חטא ע"ז, ובפסוק כא כתוב שבגלל זה ה' כבר לא יוריש את הגוים וכתוב שם למען נסות במ את ישראל השומרים הם את דרך ה' ללכת במ כאשר שמרו אבותם אם לא. וינת ה' את הגוים האלה לבלתי הורישם מהר ולא נתנם ביד יהושע. ולפ"ז יש כאן הנהגה עליונה שהקב"ה לא רצה להורישם, כדי שהגוים יעשו צרות אם ב"י יחטאו

ובפרק ג' כתוב עוד סיבה אחרת, כדי ללמד בני"י לעשות מלחמות

כמו שנא' ואלו הגוים אשר הניח ה' לנסות במ את ישראל את כל אשר לא ידעו את כל מלחמות כנען, רק למען דעת דורות בני ישראל ללמדם מלחמה, רק אשר לפנים לא ידעום

ויוצא שסיבה ראשונה הוא תוצאה ישירה על מה שלא גירשו וכתרו עמהם ברית, רק שניתוסף עונש שבגלל זה הקב"ה עוד לא יעזור לגרשם, אבל עיקר הטענה על חסרון השתדלות הטבעי למנוע צרות מן הגוים, ע"י הגרוש ולמנוע כריתות ברית

וסיבה שניה הוא הנהגה עליונה רק בתור עונש על חטאים.

וסיבה השלישית, הוא כדי שבני"י ימשכו להלחם, וזה ג"כ הנהגה עליונה, בתור עיצה לתיקון טבעי

ומצוה זו ללמוד קשת כתובה ג"כ בספר שמואל ב' א ויאמר ללמד בני יהודה קשת הנה כתובה על ספר הישר

וע' ע"ז ה. שספר הישר היינו התורה ששם כתוב (בראשית מט ח) ידך בעורף אויביך, וי"א ספר שופטים שנא' הפסוק הנ"ל, למען דעת בני"י ללמדם מלחמה

הנה כעת אנו נמצאים באותו צרה שהגוים עושים צרות ויורים עלינו ומפוצצים אותנו וזורקים טילים וכו' ה' ישמרנו, ואין יום שאין בו פגע, ואין מי שיפעל נגדם,

וכנראה שיש לחשוב בזה ג"כ בשלשה מישורים,

אחד בחטא הקשור באופן ישירות וטבעי לענין, דהיינו מה שלא גרשו הגוים מכאן, ויותר מזה שעשו עמהם ברית שנקרא "הסכם אוסלו" ושאר ההסכמים, וכתוצאה מכאן ישירות התנפלות הגוים עלינו

שנית צריך לבדוק מעשים של ישראל, מה שאינו מחובר ישירות אל השארת הגוים מצד ישראל, רק זה עונש מן השמים שהקב"ה גלגל שישארו גוים כדי לצער את ישראל על עוונותיהם,

שלישית, יש כאן הנהגה עליונה כדי ללמד את ישראל לעשות מלחמות

יסוד זה שיש לצרות מן הגוים סיבות כפולות, אחד מצד הנהגה הטבעית שעם ישראל נכשל ושנית מצד עונשי שמים, מבואר ג"כ בחורבן בית שני, שמצד אחד כתב הרמב"ן שהסיבה שהביא את החורבן היה בגלל שמלכי ישראל הלכו לאדום וכתרו עמהם ברית (ריש פ'וישלח וכן פ' בחוקתי, (כו טז) וכן בגלל שרחמו על אכזרים ולא הרגו את בר קמצא, בגלל חשש של מה יאמרו, ואמרו חז"ל (גיטין נו). אמר רבי יוחנן ענותנותו של רבי זכריה בן אבקולס החריבה את ביתינו, ושרפה את היכלינו והגליתנו מארצנו. והם סיבות טבעיות שגרמו לחורבן

ומאידך אמרו חז"ל שבגלל חטא של שנאת חנם נחרב הבית (יומא ט:): וזה סיבת של עונש שמים

וכן נאמר בתורה לענין מעקה (דברים כב ח) כי יפול הנופל ממנו, שאם אחד לא עשה מעקה

זעקת שנת השביעית

סיק א'

ויהודי נפל משם, אף שיש כאן עונש מן השמים שנגזר עליו שיפול, מ"מ זה לא פוטר את זה שהיה גורם באופן ישירות וטבעי ע"י שלא עשה מעקה, ומ"מ בשלב שני צריך ג"כ לדון על מה שיש עליו גזירות מן השמים (וע' ספר החינך באריכות על יסוד זה)

וכן נאמר לענין גלות ברוצח בשוגג, (שמות כא יג) **ואשר לא צדה והא-לקים אינה לידו ושמתו לך מקום אשר ינוס שמה**, ואמרו חז"ל על זה שיש כאן סיבות כפולות, שמצד אחד נגזר מן השמים שזה יהרוג כדי שילך לגלות על עוונותיו הקודמין, ומצד שני הרוצח חייב גלות על הפשיעה של עכשיו, כי מגלגלין חוב ע"י חייב

הנה בחיבור הזה, דנים בעיקר בטענה השניה, כי בטענה ראשונה ושלישית ביארנו בחיבורים אחרים, (שוב אשוב אליך, איסור החזרת שטחים, חשיבות ארץ המדה, לא ישבו בארצך, הקב"ה עם הגולה, ועיקרו מבוסס על כל המקורות שהובא ברמב"ן השגת לספר המצוות מ"ע ד', ובחזו"א שביעית ס' כ"ד, ורמב"ן במדבר א מה בסוף, וחזו"א או"ח ס' קי"ד ס"ק ג', ושוע' או"ח ס' שכ"ט ס"ע ו') ואין מה שכתוב כאן בא לפטור מן האחריות על אלו שיש להם יד ועזר בהסכם האומלל אוסלו, שזה היה חטא ופשע נורא, וזה הסיבה הטבעית שהביא לנו הצרות, כמו בתקופת השופטים ובחורבן בית שני, אבל כאן נדון אי"ה מצד הנהגה עליונה

הנה בודאות אין אנו יכולים לומר על מה הגזירה אולם אנו מנסים להבין,

והיה מקום לומר שיעקר בא מחמת חטאי החילונים, אולם כמדומני שיש ג"כ אצל שומרי תורה ומצות מה לתקן,

ואמרו חז"ל (אבות פ"ה) **גלות בא לעולם על ע"ז ש"ד וג"ע ושמיטת הארץ**, וגלות יכול להיות גם בא"י, שהרי אחד מד' גלויות שאמרו חז"ל הוא גלות יון שהיה בא"י גופא

ובענין ע"ז ש"ד וג"ע יש דבר שגם באלו שהם שומרי תורה ומצות יש שייכות לזה, כגון מי שיש לו טלוויזיה בבית או אינטרנט, שכולל כל ג' עבירות, וכבר הארכנו בחיבור "הקב"ה עם הגולה", שחוף מעצם החטא הנ"ל יש גם הלאו של **לא ישבו בארצך פן יחטאו אותך לי**, שמכניסים את כל תרבות הגוים לתוך הבית, ומתוך הכלים האלו יורים חיצים ארסיים ומקולקלים לתוך העין והשכל והלב, שהורסין את נשמת המסתכל בהם, ומקלקלין מידותיו, וזה גורם אח"כ לעבירות גדולות. ואפשר לתלות שזה אחד מן הדברים שהקב"ה מגלגל בגלל זה, שהגוי הגשמי יורה עלינו,

אולם בחיבור זה נדון על נושא אחר,

וכאן נביא דוגמאות של דברים שנעשו בתוך המנהיגים הרוחנים של כלל ישראל, ואף שבאמת קשה מאוד לומר דברים כאלו, ויש בזה לכאורה פגיעת כבוד לגדולי עולם, מ"מ יש כלל, במקום שיש חילול ה' אין חולקים כבוד לרב, ואין עצה וחכמה ותבונה נגד ה',

והביקורת שנכתב כאן, הוא לא רק בגלל מה שקרה כאן, כי עצם הדבר כבר כתבנו לפני כל הצרות האלו, בכמה חיבורים, רק כעת שהגיעו הצרות האלו, ויש כאן כתובת על הקיר, שמבחינת הזמן המדויק שהדברים קרו, ומבחינת האופן שהצרה הגיע, באופן של הסכמי סרק, באופן של מכירת א"י לגוים, מעורר לנו שיש קשר בין הדברים, וה' הטוב יכפר בעד ויחזיר כל עם ישראל בתשובה שלמה

ויש כאן להדגיש על חשיבות המתנחלים שלמרות כל הצרות, אדוקים בא"י ומוסריים נפש ממש להחזיק מעמד בתנאים הכי קשים ולא עוזבים המקומות המסוכנים, והכל בידיעה שכך רצון הקב"ה לאחוז בארץ שנשבע הקב"ה לתת לאבותנו אברהם יצחק ויעקב.

הקדמה זו נכתבה ביום כ"ו מרחשון תשס"א

החלק הראשון של החיבור (מסודר כאן ס"ק ג') כתבנו בשנת השביעית אייר תשנ"ד, וחלק השני בשנת השביעית תשס"א

ב) ביאור ענין מיוחד על עונש שביעית

בפרק ה' של אבות יש רשימה ארוכה של חטאים שיש עליהם עונש זה וזה, וכל העונשים הם עונשי שמים שהקב"ה שולח בלי שהיהודי בעצמו מביא עליו באופן ישירות את העונש,

זעקת שנת השביעית

סיק ב

אולם בחטא של שביעית מצאנו שהעונש הוא שהיהודי בעצמו מביא עליו את העונש, ע' רש"י (סוף פ' בהר (ויקרא כו א) וקדושין כ.). ואף פרשיות הללו נאמרו על הסדר בתחילה הזהיר על השביעית ואם חמד ממון ובחשד על השביעית סופו למכור מטלטליו ולכן סמך לו וכי תמכרו ממכר, לא חזר בו לסוף מוכר אחותו, לא חזר בו סוף מוכר את ביתו לא חזר בו סוף לזה בריבית, כל אלו האחרונות קשות מן הראשונות, לא חזר בו מוכר את עצמו, לא חזר בו לא דיו לישראל אלא אפילו לנכרי.

עוד יש דבר מיוחד, שבעונש ע"ז ש"ד וג"ע נאמר גלות וכן בשביעית, אולם יש נפ"מ שבע"ז ש"ד וג"ע לא התנה הכתוב איזה זמן מחויבים להיות בגלות עד שהדבר יתוקן, ויכול להיות שבזמן קצר ע"י יסורים יתכפר החטא, אבל בעון שביעית צריך לגמור השנים ואין ויתורים כמו שכתוב (ויקרא כו לד) אז תרצה הארץ את שבתותיה כל ימי השמה ואתם בארץ איביכם אז תשבת הארץ והרצת את שבתותיה: כל ימי השמה תשבת את אשר לא שבתה בשבתתיכם בשבתכם עליה, וכן נאמר (כו מג) והארץ תעזב מהם ותרץ את שבתותיה בהשמה מהם והם ירצו את עונם, וכן כתוב מפורש בדה"ב שזה באמת מה שקרה, (לו כא) למלאות דבר ה' בפי ירמיהו עד רצתה הארץ את שבתותיה כל ימי השמה שבתה למלאות שבעים שנה

וע' רש"י תחילת עזרא, שהיה שני חשבונות של שבעים שנה, אחד מצד הגלות ושנית מצד בית המקדש, שהחשבון הראשון התחיל מתחילת גלות יהויקים, שהיה י"ח שנים לפני החורבן, ונגמר בביאת זרובבל ע"פ כורש, שהיה י"ח שנים לפני בנין בית המקדש, וחשבון השני התחיל מחורבן בית המקדש, ונגמר בתחילת בנין בית המקדש השני (דהיינו שלב השני של הבנין), אחרי שהופסק שלב הראשון, ע"י מלשינות של צוררי ישראל, עד גמר הי"ח שנים.

ולמדים גם מזה, שכדי שעם ישראל יחזור על אדמתם צריך לרצות את הארץ על ביטול השמיטין, וכדי לבנות בית המקדש, צריך עוד ריצוי מיוחד לרצות הארץ על ביטול השמיטין, ולכן כשזרובבל התחיל לבנות בית המקדש, בשלב ראשון בימי כורש, היה קטרוג בשמים על עון שמיטה שלא נרצה לגמרי עונם ובאו צוררי ישראל ובטלו הבנין עד שנת שנים לדריוש, שאז נגמר לגמרי ריצוי עון שמיטה.

וע' רמב"ן פ' בחוקתי (כו מב), שכתב ששני החשבונות מרומזים בכפל הפסוקים, שבפסוקים לד-לה, מרומז על חשבון הראשון, עד ביאה ראשונה של זרובבל בימי כורש, והפסוק מז, שהוא אחרי הפסוק של והארץ אזכור איירי בגמר העונש עד בנין בית שני, בשלב שני, שכבר היו בארץ. והוסף, שעיקר התיקון היה אז, משום שאחר כך בא עזרא ושוב התחיל בחיוב שמיטה

ויש להקשות הרי אף שנתקן עון שמיטה, הרי היו בתוכם מגלה עריות ומחללי שבת, כמבואר בעזרא ונחמיה, וכל זה לא עיכב בנין בית המקדש, ומה שנתעכב היה אך ורק משום עון שמיטה וכשזה נגמר, התחילו לבנות,

וא"כ מה ענין של עון שמיטה שבבחינה מסוימת יותר חמור בעונשו מע"ז ש"ד וג"ע, ולא מצאנו שיאמר הכתוב שעבדו כך וכך שנים ע"ז וממילא יענשו כך וכך שנים, ורק בשמיטה עושים חשבון הזה.

ויש להוסיף שעונש שמיטה אין הבדל בין שביעית דאורייתא לשביעית דרבנן, שהרי לדעת רבי מזמן שגלו בני גד ובני ראובן ובטלו היובלות, כבר היה שביעית דרבנן, (ע' גיטין לו. וברש"י שם, וברמב"ם פ"י משמיטה ויובל, הל' ח-ט וע' רמב"ם פרנקל הגרסא הנכונה ברמב"ם), וחשבון השבעים שנה שהוצרכו לרצות, היה כולל גם חשבון של ימי מנשה בן חזקיה שלא שמרו שביעית אף שהיה אז שביעית רק מדרבנן, ע' רש"י ויקרא כו לד ובסוף דברי הימים, ומכאן ראייה לדברי החז"א (שביעית ס' י"ח ס"ק ד') שהברכה של וצוית את ברכתי שייך גם בשביעית דרבנן, שהרי מידה טובה מרובה ממידת פורענות. וכן רש"י (ירמיה יז ה) ארור הגבר אשר יבטח באדם בחרישו וקצירו לומר ארע בשביעית ואוכל--ומן ה' יסור לבבו, שהבטיחו וצוית את ברכתי ואף שבזמן ירמיה היה שביעית מדרבנן

ויש עוד מקום שמצאנו חשבון מדויק לעונש, וזה בעון מרגלים, כמו שנאמר (במדבר יד לד) במספר הימים אשר תרתם את הארץ ארבעים יום לשנה יום לשנה תשאו את עונתיכם ארבעים שנה, והיה שבועה על זה שלא ינתר להם, וגם זה קשה מה חרי האף הגדול הזה שלא ויתר להם כלום ולא נתן להם אפשרות לחזור בתשובה ולא כן עשה בחטא העגל שדחה העונש ליום פקדי, ואפשר לפרש, על פי מה שנאמר בסוף יומא (פה): עונות שבין אדם למקום יום הכיפורים מכפר,

זעקת שנת השביעית

סי' ב

עונות שבין אדם לחבירו אינו מתכפר עד שירצה את חבירו,

הנה חטא ע"ז הוא בין אדם למקום ומהני תשובה על זה, אולם חטא מרגלים וחטא שמיטה הוא ג"כ חטא כלפי הארץ, וזה נחשב החטא בין אדם לחבירו, אולם הארץ הוא לא בן אדם ששייך לבקש ממנו מחילה, וממילא צריך לרצות אותו ע"י עונש בזמן קבוע, ולא שייך כאן ויתורים, וזה שנאמר עד תרצה הארץ שבתותיה,

וע'בהעמק דבר של הנצי"ב על הפסוק (כה ה) **שבת שבתון יהיה לארץ**, ועל הפסוק (כה כד) **ובכל ארץ אחוזתכם גאולה תתנו לארץ**, שעיקר שביעית הוא בארץ ולכן גם ע"י גוי אסור לעבוד הארץ, וכן מצוח לקנות ולגאול הארץ מיד גוי כדי שהגוי לא יחרוש בשביעית,

וחטא ש"ד מתכפר ע"י הריגת הרוצח, כמו שנאמר (במדבר לו לג) **ולארץ לא יכופר לדם אשר שפך בה כי אם בדם שופכו**, וממילא ההריגות של חורבן בית ראשון כיפרו על עון ש"ד, אבל שמיטה לא נתכפר רק ע"י משך זמן מדויק של הגלות וכן ע"י משך זמן מדויק של ביטול בנין בית המקדש

ובמה שכתבנו אפשר להבין הנהגת הקב"ה בצרות שהתחילו בשני פעמים שני ימים לפני ראש השנה של שביעית, שני ימים לפני ר"ה שנת תשנ"ד ושני ימים לפני ר"ה שנת תשס"א, שני ימים לפני ר"ה תשנ"ד היה הסכם אוסלו, וזה היה בערך ביום שמכרו א"י לערבים להפקיע משביעית, ושני ימים לפני ר"ה תשס"א, התחיל אינטיפאדא אל אקצה, וזה שוב היה בערך ביום שמכרו א"י לערבים להפקיע משביעית. ומאז כבר לא היה אפשר לעלות על הר הבית, וכן זמן מועט אחר כך נמסר ונשרף ציון של יוסף הצדיק עם הבית המדרש שם, והבית כנסת "שלום על ישראל" ביריחו,

ואפשר להסביר שהסכם אוסלו הוא בגדר גלות, וזה היה מעין שבעים שנה של שנות גלות מגלות יהויקים עד עליה בימי כורש, האינטיפאדא אל-אקצה הוא בגדר חורבן בית המקדש, וביטול בנין בית המקדש בימי זרבבל, שג"כ כאן לא נתנו לעלות על הר הבית, שעליה זו היה צריך להשתמש בתור הכנה לבנין בית המקדש, וכן חורבן ציון יוסף הצדיק שהוא חורבן מקדש מעט ובפרט שיוסף מקושר עם בית המקדש, ע' מדרש תנחומא ויגש, כל מה שאירע ליוסף אירע לציון, וכן ציון בגמט' יוסף ע' בזה באריכות בספר קול התור לתלמיד הגר"א שבונה מכח זה כל יסודות של אתחלתא דגאולה.

ועוד יש להוסיף כאן, אחד מעיקרי מעלות של יוסף הצדיק, שבכל מקום היה מזכיר שם שמים, וכן תלה הכל בהקב"ה אף כשהיה עוסק בהשתדלות טבעי, ונא' (בראשית לט ג) **וירא אדוניו כי ה' אתו וע' רש"י שם שמים שגור על פיו, וכן נאמר, (לט ט) ואיך אעשה הרעה הגדלה הזאת וחטאתי לא-להים (מ ח) ויאמר עליהם יוסף הלא לא-להים פתרונים ונא' (מא טז) ויען יוסף את פרעה בלעדי, א-להים יענה את שלום פרעה. ונאמר (מא כח) אשר הא-להים עשה הראה את פרעה. עד שפרעה הבין את זה, ונא' (מא לח) ויאמר פרעה אל עבדיו הנמצא כזה איש אשר רוח א-להים בו: ויאמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע א-להים אותך את כל זאת, ונא' (מב יח) את הא-להים אני ירא. ונא' (מח ה) כי למחיה שלחני א-להים לפניכם, ונא' (מה ז) וישלחני א-להים לפניכם, לשום לכם שארית בארץ. ונא' (מח ח) ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה כי הא-להים, ונא' (מה ט) שמני א-להים לאדון לכל מצרים. ונא' (נכ כ) ואתם חשבתם עלי רעה, א-להים חשבה לטובה.**

ויסוד מכירת יוסף לפ"ז נוסף על מכירת בן אדם, יש כאן מכירה של המיצג שם שמים בעולם, והמפרסם שכל הנהגת העולם נעשה ע"י הקב"ה

והנה א"י ניתן לעם ישראל בתנאי שהם יפרסמו בכל העולם שמה שקיבלו הוא מהקב"ה, וזה ניתן להם רק בערבון מוגבל, ועדיין שייך להקב"ה, ואחד מן הגילויים הגדולים שמצווה עם ישראל לפרסם שא"י ניתן מהקב"ה ועדיין שייכת להקב"ה הוא ע"י שמירת שביעית, כמו שנא' (ויקרא כה ב) **ושבתה הארץ שבת לה' ונא' (כה ד) ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה' ונא' (כה כג) והארץ לא תמכר לצמיתות כי לי הארץ. וע' בגמ' (סנהדרין לט) אתא ההוא תלמידא א"ל מאי טעמא דשביעית, וכו' אמר הקב"ה לישראל זרעו שש והשמיטו שבע כדי שתדעו שהארץ שלי הוא**

ועכשיו, אם מי שמחזיק את ארץ ישראל בששה שנים וכשמגיע שנת שביעית מוכר זה לגוי כדי

זעקת שנת השביעית

סיק ב

להפקיע מדיני שביעית, הנה הוא מוכר את חלק של הקב"ה לגוי, ויותר מזה שהרי שמירת שביעית היה צריך לגלות שגם כל ששת השנים בעצם שייכים להקב"ה, רק נותנים לישראל בבחינת פקדון לעבדה ולשמרה וכשיגיע שביעית יחזרו להקב"ה, (ע' בזה באור החיים הקדוש על הפסוק (ויקרא כה ב) **ושבתה הארץ שבת לה'**) ואם כשמגיע שביעית מוכרים זה לגוי תמידים כסדרן, מגלים בזה שכל הארץ שייכת לנו בבעלות גמורה ואין בה ח"ו חלק לא-לקי ישראל, וע"י יש בו נוסף על איסור מכירה לגוי, ג"כ מכירת חלק של הקב"ה לגוי, וזה אותו יסוד של מכירת יוסף.

ויש להוסיף בדרך רמז, כי לפעמים מצאנו ענין מכירה כביכול כלפי הקב"ה עצמו, כדאיתא בחז"ל (שמות רבה לג א, הובא ברמב"ן שם כה ג) **אמר להם הקב"ה מכרתי לכם תורתני וכביכול נמכרתי עמה,** וא"כ מי שמוכר חלק א-לה ממעל של א"י דהיינו חלק של שנת השביעית, כביכול מוכר הקב"ה בעצמו לגוי ר"ל,

ועיקר אחיזה בקבר יוסף היה כדי לתקן חטא של מכירת יוסף, ולגלות שאנו לא מוכנים למכור את יוסף ואת חלק א-לה ממעל שנמצא בו, אבל כשמכרו את ארץ ישראל להפקיע משביעית מכרו ע"י ג"כ חלק א-לה ממעל, שהוא בבחינת יוסף, נפקע מאתנו ג"כ ציון של יוסף.

וכן יריחו יש לו קשר עם מקום המקדש, ע' מס' תמיד (ג ח) **מיריחו היו שומעין קול שער הגדול שנפתח, מיריחו היו שומעין קול המגריפה, מיריחו היו שומעין קול העץ שעשה בן קטין מוכני לכיור, מיריחו היו שומעין קול גביני כרוז, מיריחו היו שומעין קול החליל, מיריחו היו שומעין קול הצלצל, מיריחו היו שומעין קול השיר, מיריחו היו שומעין קול השופר, וי"א אף קול של כה"ג בשעת שהוא מזכיר את השם ביוה"כ, מיריחו היו מריחים ריח פטום הקטורת**

וכן בענין הפיגועים ר"ל, ע' בשכר שביעית (ויקרא כה יח) **וישבתם על הארץ לבטח, ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשבע וישבתם לבטח עליה, ומכלל הן אתה שומע לאו, ע' רש"י. שבעון שמטח ישראל גולים שנא' או תרצה הארץ את שבתותיה**

ובדרך רמז נתעוררתי לפרש פסוק שהוא לכאורה קשה לפי הפשט, (שמות כא טז) **וגונב איש ומכרו ונמצא בידו מות יומת,** דקשה מה שייך לומר ונמצא בידו אחר שכבר מכרו, והנה רש"י נתעורר בזה ומפרש שהכוונה הוא שלפני שמכרו היה נמצא בידו, אולם זה דוחק וא"כ אין מקרא זה אומר אלא דרשוני. והיה אפשר לפרש על דרך דרש כמו שהאור החיים מפרש הפסוק (ויקרא כה כט) **ואיש כי ימכור, ואיש זה הקב"ה וא"כ אנו נדרוש כאן הפסוק על דרך זו, וגונב איש היינו שגונב כביכול את הקב"ה, ע"י שלוקח ארץ ישראל בשנת השמיטה שדבוק בו חלק א-לה ממעל ומכרו לגוי, אולם בפועל אינו נותנו לגוי רק הוא משתמש בו והוא שוכר הפועלים ומוכר התבואה, וא"כ בעצם עדיין נמצא בידו גם אחרי המכירה, ועל זה נאמר העונש, בסוף הפסוק, וממילא מובן הנהגת הקב"ה עד עכשיו בפיגועים או בנסיון פיגועים ר"ל שלא נפטרנו מזה מראש השנה עד היום מידי יום ביזמו בקרבנות או נסיון קרבנות שמחשבה רעה של גוי הקב"ה מצרף למעשה, כמו שנא' **ארמי אבד אבי** תמידים כסדרן ומוספים כהלכתן, הקב"ה יבטל מעלינו כל גזירות קשות ורעות.**

ומה שטוענים, שאלו שמוכרים א"י הוא ע"פ גדולי ישראל שהתירו, הנה גם מכירת יוסף היה ע"י גדולי ישראל, ועשו ב"ד ופסקו שצריך להורגו ואח"כ נתפשרו על המכירה, ע' אוה"ח הקדוש על הפסוק (לז כ) **ועתה לכו,** ובכל זאת הוצרכו עשרה הרוגי מלכות להתכפר עליהם,

וצריך לדעת, שכל מה שאנו כותבים כאן הוא ח"ו לא דברים איך הקב"ה יתנהג בעתיד, כי אנו מבקשים רחמים שיתנהג עמנו במידת הרחמים, וכל מה שנאמר כאן הוא רק להסביר מה שעד עכשיו כבר קרה ולהצדיק מידת הקב"ה, ולהבין באיזה כיוון אנו צריכים לתקן מעשינו.

ומאידך יש להבהיר ג"כ ריבוי שמירת שביעית בעה"י בהרבה חקלאים ששוכרים בשביעית וריבוי הלומדים הלכות שביעית בין בכוללים בין בבעלי בתים בין בילדים וילדות בבתי ספר, חדרים ובית יעקב וכו'.

נכתב י' אדר תשס"א בעמנואל - ובבית המדרש "תועה בשדה" בשער מחנה חורון שע"י

שכס

זעקת שנת השביעית

סיק 1

ג) ביאור הצרות בצורה של הסכמי סרק, כתוצאה ממכירות סרק

סיק זה נכתב בשנת תשנ"ד

בס"ד

יום כ"ד אייר תשנ"ד

ביאור ענין חתימת הסכם עם אש"ף והלימוד היוצא מזה

הנה ירמיה הנביא אמר (נ"י ז') הלך וקראת באזני ירושלים לאמר כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולתיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה: קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. כל אוכליו יאשמו רעה תבא עליהם נאם ה'

ולמידים מזה שכל ישראל קדושים ואף אם יש ביקורת מ"מ כל מצוה ומצות ומסירות נפש של כל ישראל תשובים מאוד בעיני ה' ובפרט בדור הזה אשר נתרבו מוסדות התורה בכל העולם ובפרט בא"י בכל האורך והרוחב, והמקימים ומשתדלים בזה אין שיעור לשכרם, ויצאו ספרים על כל מצוה ומצוה, לכל החוגים, לכל הגילים, בכל השטחים של התורה, נתרבו בעלי תשובה מכל המקומות, וממילא כנראה הגיע הזמן שאפשר לאמר דברים אשר בדורות הקודמים שלא הגיעו למדרגה של עכשיו, לא היה אפשר לאמר ורק עכשיו אפשר לאומרו. ולכן כל מה שנכתוב כאן, נאמר רק לשומרי תורה ומצות, אשר מוסרים נפשם למען התורה, וכוננתם לדקדק בקלות וחמורות, ומי שאינו בדרגה זו, לא נכתבו אליו דברים אלו כלל.

יש כאן שני סוגי ענינים. אחד מה שעומד לצאת על דרך הטבע, שנית הנהגת הבורא עולם איך הכל יתהפך לטובה.

ומה שצריך ללמוד ממה שעלול לצאת על דרך הטבע, זה נותן התחייבות לכל המתעסקים בזה, ואף אם לבסוף יצא אי"ה טוב, מ"מ אינו פוטר כל מי שעושה דבר נגד התורה.

וכן ממה שרואים חטא חמור ופשיעה אצל השני זה מחייב כל אחד לעשות חשבון הנפש, ואף אם לבסוף הקב"ה יגלגל הכל לטוב, ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע דהיינו הצרה עצמה מביא הישועה, מ"מ כיון שמי שמכניס הציבור לצרה יש לו החטא של הצרה אף אם לבסוף מתגלגל הדבר לטובה. אז ג"כ למי שרואה הדבר איך השני מכניס הציבור לסכנה, צריך לעשות חשבון הנפש, אף שלבסוף הדבר יצא לטוב.

ומקודם נבאר ענין של הצרה.

הנה התהליך המכונה "תהליך שלום" עם ערפאת ימ"ש. כלול בזה כמה ענינים,

א', נתינת שטחים לערבים,

ב', שיחרור רוצחים מן הכלא,

ג', נתינת כלי נשק לרוצחים,

והכל תחת הכותרת של עשית שלום, הצלת עם ישראל, מניעת שפיכות דמים.

היה חתימה הראשונה בשבוע לפני ראש השנה תשנ"ד, וחתימה של ההסכם השנייה בקהיר היה בכ"ג אייר תשנ"ד שנת השמיטה, יום ד' לפרשת בהר בחוקותי,

ושני התאריכים יש להם קשר עם שמיטה, אחד לפני ר"ה של שנת השמיטה, שנית בשעת שלמדים פרשת השמיטה בסדר בהר, ועונשי השמיטה לגלות בפרשת בחוקותי.

ויש לעיין איזה שייכות יש למכירה זו עם ענין של שמיטה,

ונראה לי שבשיש איזה שייכות, שלכאורה לקיים מצות שמיטה הוא דבר קשה, וכן לדעת רבי כשנתבטל שמיטה בסוף בית שני באו עזרא ובית דינו ותיקנו עוד פעם שמיטה בתנאים קשים מאוד כמבואר בקרא, ולכאורה מה הכבידה התורה על הציבור ענין זה למה לא מניחים לחיות בני אדם באופן רגיל והרי כתיב וחי בהם, וכיש מה עלתה על דעת עזרא לתקן זכר לשביעית הרי אין גוזרין על הציבור גזירה שאין יכולים לעמוד בה, ושם הרי היה מצב קשה בכלכלה, כמו שכתוב (נחמ"ט ט' ל"ט) הנה אנחנו היום עבדים והארץ אשר נתת לאבותינו לאכל את פריה ואת טובה הנה אנחנו עבדים עליה ותבואתה מרבה למלכים אשר נתת עלינו בחטאותינו ועל גויתנו משלים ובבהמתנו כרצונם ובצרה גדולה אנחנו, ובאותו מעמד חיזקו ואימצו מצות שביעית כמו שכתוב שם (י' ל') מחזיקים על אחיהם אדיריהם ובאים באלה ובשבועה ללכת בתורת הא-לקים אשר נתנה ביד משה עבד ה' ולשמור ולעשות את כל מצות ה' א-דנינו ומשפטיו וחקיו. ואשר לא נתן בנתינו לעמי הארץ ואת בנתיהם לא נקח לבנינו. ועמי הארץ המביאים את המקחות וכל שכר ביום השבת למכור לא נקח מהם בשבת וביום קדש ונטש את השנה השביעית ומשא כל יד. והעמדנו עלינו מצות לתת עלינו שלישיית השקל בשנה לעבדת בית א-לקינו. ללחם המערכת ומנחת התמיד ולעולת התמיד השבתות החדשים למועדים ולקדשים ולחטאות לכפר על ישראל וכל מלאכת בית א-לקינו.

וא"כ לכאורה היה לו לעזרא לשמוח שמחה גדולה שכבר נפטרנו מעול השביעית מן התורה ולא להכביד עוד פעם עול של שביעית על הציבור, שכבר היה ג"כ במצב רוחני קשה, והיה ראוי לעבוד בעיקר על בעית נישואי תערובת, ולא לחפש כעת חומרות של שביעית שיותר ראוי ליפטר הימנו.

ועוד קשה יותר, מה הואיל עזרא בתקנתו, הרי יש עצה פשוטה להשתמט מכל העסק ע"י שמוכרים הארץ לגוי, ושלוש על ישראל, ועזרא היה פיקח גדול וידע עצה זו וא"כ איך תיקן דבר שבין כך יעברו על זה,

ועוד קשה הרי היה באמת מצבים שהיה בגדר פיקוח נפש כששמרו שביעית ואז באמת הותר הדבר כמבואר בגמרא שרב ינאי הכריז צאו וזרעו בשביעית ע' סנהדרין כ"ו, למה לא נתן עצה למכור הארץ לגוי כדי למעט את האיסור,

אולם נראה לומר שהארץ ניתנה לעם ישראל כדי לגלות שהקב"ה הוא בעלים על העולם כמו שכתוב ברש"י ריש בראשית ונאמר כי לי כל הארץ, ובעלות של עם ישראל הוא שמגלה דעתו שהקב"ה הוא בעלים על העולם, אולם היהודי מחויב לגלות דעתו שהארץ שיש לו הוא מכח שהקב"ה הוא הבעלים והוא נתן לו ואין לו כח בעלות עצמי.

והגילוי דעת הזה הוא מכח שמירת שביעית שבשנה זו אינו זורע,

ומי שזורע בשביעית כאילו אומר, שבעלותו על הארץ הוא מכח עצמי, ואז פוגע כל יסוד של נתינת הארץ,

הנה כדי לחייב שביעית מן התורה דעת רבי שרק כשרוב ישראל על אדמתם ובלי זה אין חיוב שביעית, ויתכן להסביר משום שכל שיש שליטת הארץ ביד ישראל ביותר תקיפות, אז החשש שיאמרו שעם ישראל הבעלים מצד עצמו יותר גדול (ויש בזה בודאי הרבה טעמים אחרים) אולם הבין עזרא ובית דינו שאף שכך הוא מן התורה מ"מ יש סכנת זיוף בהבנת מתנת א"י ומחויבים לתקן שביעית אף בתנאים קשים, כל זמן שאין פיקוח נפש. ומשי"ה תיקן אף כשאין רוב ישראל על אדמתן.

הנה בזמן שיש פיקוח נפש, אם זורעים בשביעית אין זה פוגע בהכרת בעלות של הקב"ה מכיון שחיי נפש עדיף ממצות התורה, ממילא אם זורעים בשביעית ניכר הדבר שאין רוצים לפגוע בבעלותו של הקב"ה רק שרוצים להציל נפש ישראל, כמו מי שמחלל שבת בשביל פ"ג שאינו פוגע בזה בקדושת שבת, כיון שאין השבת זול בעיניו, רק שחשוב אצלו חיי נפש.

זעקת שנת השביעית

ס"ק ג

הנה למה לא פחד עזרא שיפקיעו הארץ ע"י מכירה לגוים, אפשר לומר שבין כך לא נפקע שאין קנין לעכו"ם להפקיעה משביעית ואת"ל שיש קנין, הישראל לא ימכור לגוי כדי שלא יפסיד הקרקע ואם עושה רק לפניו ואין הגוי משלם רק פרוטה, אז הרי זה רק סימלי ואינו חל, וחוף מזה אם חל יעברו על איסור לא תחנם, ולא חשידי ישראל,

ובמקום שיש באמת פיקוח נפש ג"כ מותר לעבור ולמה ימכרו הארץ או שזה לא חל או שזה אסור או מאיזי סיבה אחרת עכ"פ הדבר מפורש בגמרא שאם המצב הוא שיש צורך פ"נ לזרוע בשביעית אז העצה היחידי לנצל מן הפ"נ הוא לעבור על איסור שביעית ולזרוע, ואין לחפש ח"ו שום עיצות ותחבולות להפקיע איסור שביעית ולהפקיעה קדושת הארץ.

וא"כ אם אפילו במקום פ"נ א"א למכור א"י לגוים אלא יעבוד בשביעית, כ"ש במקום שאין פ"נ לא שייך לעשות זה.

וכן מצאנו בירושלמי מענית פ"ג הל' ה' שרבי כשראה שהרבה מבני ישראל חשודים על השביעית וזורעים, ביקש לעקור כל ענין של שביעית ורבי פנחס בן יאיר לא הסכים אתו, ומש"ה נמנע מזה. ולכאורה קשה, למה יעקור כל השביעית הרי יש עצה למכור הארץ, וכן אחר שלא הסכימו אתו, עכ"פ ישתדל להציל עוברי עבירה מן האיסור ע"י מכירת הארץ, והרי היה נחיצות עד כדי כך אפילו לבטל לגמרי מצות שביעית א"כ עכ"פ ישתדל למכור הארץ.

אלא ודאי שעצה כזו אינו מציאותי, ולא שייך כלל ולא תימא דאולי רבינו הקדוש לא היה פיקח כ"כ ולא ידע לעשות תחבולות כאלו, משא"כ בדורות האחרונים היה יותר פיקחים והיו מומחים בתחבולות, כי בודאי רבינו הקדוש היה פיקח גדול, אלא ודאי שלא היה שייך כל העצות האלו, אלא מכיון שלא הסכימו לבטל שביעית, אז מי ששומר שומר ומי שנכשל נכשל, וזה החטא שלו, ואין לנו להמציא תחבולות איך למכור הארץ ולעקור בצורה כזה מצות שביעית.

הנה בכל זאת היו לפני מאה שנים קצת גדולי ישראל מתירים לעשות מכירה כזו במקום שהיה קרוב לפ"נ על אף הצע"ג שיש בזה. והם למדו זה ממנהג מכירת חמץ שרואים שמותר לעשות תחבולות לעקור באופן סימלי מצות התורה. אולם הדבר צע"ג,

ולכן כל מי שאוכל מספיחי שביעית ונותן ערך למכירה זו, יש לו חלק במושג של מכירת הארץ שנעשה כיום הזה.

הנה במכירה זו של ארץ ישראל לערפת תמורת שלום יש לעיין אם יש ערך בחתימתו ואם יש לסמוך עליו שיעמוד בדבורו. אף שכל אחד יודע שהוא שקרן ורוצח.

ונראה לכאורה להביא ראייה שאפשר לסמוך על דיבורו. שהרי במכירת חמץ הגוי חותם שמקבל עליו כל אחריות של החמץ ואף שכל אחד יודע שאין הגוי בכונתו לשלם. אלא רואים שבדיני התורה אין מתחשבים עם הכונה של הגוי רק עם חתימתו ודיבורו. א"כ ג"כ בהסכם זה עם ערפת אין להתחשב עם כונתו רק עם חתימתו אף שכל אחד יודע שחותם שקר. או שמותר להכריז בפומבי שהגוי כיון באמת לקבל האחריות, אף שיודעים שאינו כן, שבדיני התורה יש רשות לאדם לרמות את עצמו ולעבוד על עצמו עד שחושב באמת שהגוי מקבל לשלם מה שהבטיח, וממילא למען השלום אפשר למכור שטחים של א"י לגוי ואף שהנייר אין לו ערך בפועל מ"מ לא גרע ממכירת חמץ כיון שבשבילנו סגי ג"כ שלום סימלי. או עכ"פ שלום שעבדו על עצמם עד שהגיעו לרימוי עצמי וחושבים באמת שהגוי רוצה כאן לעשות שלום,

וכן כיון שמבקש שישחררו רוצחים החוצה. אז כל רוצח שמבטיח שלא יהרוג שוב יהודים אפשר לשחררו, מכיון שבדיני תורה אפשר לסמוך על דיבורו של גוי. ואף אם הגוי לבסוף ח"ו וכו' (כמו הגוי שבעפולה שהרג הרבה יהודים והוא מן המשחררים

זעקת שנת השביעית

סיק ג

ששיחררו על פי הבטחתו שלא יהרוג עוד יהודים) מ"מ מכח הנהגה קבועה של מכירת חמץ אפשר ללמוד שאין להתחשב כלל עם כונת הגוי ודברים שבלב אינן דברים או עכ"פ שמותר לרמות את עצמו עד שמדמינים לעצמם שהגוי דובר אמת ופיו ולבו שווין.....

ועוד צריך לדקדק בענין הרי יש שני סוגי כת הרשעה בא"י. אחד הערבים אשר רוצים להרוג את היהודים. שנית חמץ בפסח אשר הוא כח הרע בעולם.

ויש לעיין מה יותר קל לאבד. חמץ בפסח או לגרש הערבים.

ולכאורה נראה לומר, שיותר קל לאבד החמץ, שהרי החמץ היא דומם. ואינו מתנגד להאדם. משא"כ ערבים זה בני"א והטיפול בה קשה. וכן יש בעיות מן האומות העולם.

ואף שבתורה כתוב שאין להתחשב בזה כמו שנא' והורשתם את יושבי הארץ מלפניכם והיה את אשר תותירו מהם לשיכים בעיניכם ולצנינים בצדיכם. מ"מ אפשר ללמוד שאין צריך לקיים בפועל זה. שהרי חמץ בפסח שאין בעיות עם גויים ואומות העולם, חיפשו כל הגדולים התיירים רחוקים שאין מתקבלים על הדעת. איך שהחמץ ישאר בבית ישראל כל ימי הפסח א"כ כ"ש הערבים אשר יותר קשה לגרשם, צריך לחפש עיצות איך להשאירם בארץ.

ואף אלו שכבר בבית סוהר, צריך לשחררם. כמו החמץ שאחר פסח מחזירין אותם. ודו"ק היטב כי הדברים עמוקים. (נא לדקדק בעומק המחשבה ולא בנוסח הדברים).

ואף שהקב"ה הבטיח שבזכות קיום מצות תשביתו הקב"ה ישבית את עשיו וכולל בזה כל רשעי ארץ. מ"מ בשבילינו מספיק ביעור האויבים כמו שהוא עכשיו. שחתמו על הנייר שהגויים יעשו שלום ושלום על ישראל. ומשי"ה סגי מכירת חמץ כמו שנהוג עד עכשיו דהיינו חתימה על נייר והעולם ממשיך כמנהגו.

וכן ענין של נתינת נשק לערבים רוצחים שהיה ראוי לאסור ממה שנאמר בגמרא אין מוכרים להם כלי זין (ע"ז דף ט"ו) וכ"ש לגוים ידועים לרוצחים ורמאים, שונאי ישראל עד כלות הנפש ונאמר עליהם (תהלים קמ"ד ז) פציני והציליני ממים רבים מיד בני נכר אשר פיהם דיבר שוא וימינם ימין שקר, מ"מ נראה שיש מקום ללמד זכות על הנהגה זו, שהרי סוף סוף הם מבטיחים שיהרגו בזה רק ערבים ולא יהודים, והרי כל יסוד האיסור נלמד מן הגמ' הנ"ל והרי בדיני תורה יש לנו כלל מהנהגת האחרונים ז"ל בענין מכירת חמץ שמותר להערים וכן סומכים על חתיכת נייר שהגוי מקבל עליו אחריות לשלם כל החמץ, ויש לנו רשות לדמין לעצמינו שאמת בפיו, ואף שנאמר ובלבד שלא יערים, מ"מ בדורינו זה אחרת מחמת גודל הדחק או שזה בכלל לא ערמה מכיון שכבר החלטנו שיש אמת בפי הגוי וסגי בזה או שסגי בדיבורו ודברים שבלב אינן דברים אף שידועים ששקר בפיו, ממילא ג"כ לענין איסור למכור להם כלי זין סגי בהבטחת הגוי שלא יהרוג יהודים, ואף אם בסוף יעשה חייו מה שלא צריך לעשות השם יצילנו, מ"מ אין ליחס זה חייו למי שנתן להם הנשק, מכיון שעשה הכל לפי החלכה וחתם על הנייר כל מה שהיהודי ביקש ממנו.

ולכן נראה שהסכם עם אש"ף על מכירת הארץ תמורת שלום על חתיכת נייר. ושיחרור רוצחים בהבטחה שלא יהרגו עוד, וכן נתינת נשק לערבים רוצחים, בהבטחה שלא ישתמשו בו להרוג יהודים, הוא שכר של שני מצות. אחד מכירת הארץ בערב ראש השנה להפקיע משביעית, שנית מכירת חמץ של כלל ישראל תמורת התחייבות סימלי של גויים במשך הדורות והאמונת חכמים שאסור להרהר אחריהם, ואף שב"ד הגדול בירושלים יכול לטעות כמבואר במס' הוריות, מ"מ דורות האחרונים ז"ל הם בדרגה של רבינא ורב אשי שהם סוף הוראה ויש להם כח ג"כ לחלוק על הגאונים והראשונים שהתנגדו למכירה זו, וכל המהרהר אחריהם כמהרהר אחר השכינה.....

ועוד מבואר בתורה ענין חטא מרגלים, כשבניי זילזלו בא"י היה עונש להם שלקחו א"י מהם, הנה הקב"ה נתן כעת א"י לבניי ונבנו מוסדות התורה בכל רחבי א"י, והדבר פשוט שמה שנכבש אחרי מלחמת ששת הימים אין לו פחות קדושה ופחות חשיבות ממה

זעקת שנת השביעית

ס"ק ג

שנכבש לפני מלחמת ששת הימים, ומי שמסתכל שנעשה ע"י שילטון החילוני, ומשי"ה חושב שאין למוסדות האלו חשיבות משום זה יכול לפסול הכל, אולם מי שמסתכל על המשלח שהוא הקב"ה ועל הנכבש שהוא ארץ הקודש ועל קהילות הקודש ומוסדות התורה שנבנו בתוכה, מכשיר את שניהם, ולא אחת שמענו מאנשים חרדים שאומרים שהמוסדות שבצד זה של קו הירוק חשובים בעיני הקב"ה ואלו שבצד זה אינם חשובים, עד שאפילו חושבים שאין חיוב תפילה להציל מוסדות אלו, ולא מצאנו חילוק בתורה בקו הירוק הזה, דרך מליצה אפשר לומר מקור לזה ע' חגיגה י"ג תוס'. זה קו הירוק שמקיף את כל העולם כולו שממנו י"א חושך

ובשלמא אנשי השילטון החילוני, שמחלקים בין זה לזה, משום שאין מאמינים בתורה, אבל מי שמאמין בתורה איפה מצא חילוק זה. והאם זה לא בכלל חטא מרגלים למאוס בחלק של א"י שניתן ע"י הקב"ה בניסים. ומה שנעשה ע"י שילטון חילוני, ע' לקמן שיש בזה הנהגה עליונה, וזה לא מכשיר מעשה אנשי השילטון שהם נגד התורה, וזה לא פוסל חשיבות של א"י.

והנהגה זו של זילזול א"י מקורו כבר לפני יותר ממאה שנים לפני הופעת כל מושג של ציונות החילוני. וזה נתן הרושם על הנהגה של עכשיו, וזילזול זה גורם לקחת ח"ו הארץ מידינו.

ועוד יש לעיין אם החילונים שמחללין שבת ואוכלים נבילות וטריפות. אם יש להם חיוב תשובה ולכאורה אפשר להביא ראייה שאינם מחויבים בתשובה. שהרי גדולי ישראל כבר נוהגים מכמה מאות שנים לעשות מכירת חמץ באופן סימלי. ולכאורה הוא דבר מופרך מן הגמרא מן הגאונים וראשונים ומן השכל הישר, והרי בתורה כתוב שאם הורו ב"ד בטעות צריכים לחזור בתשובה. ובכל זאת נוהגים שממשיכים הדבר כמו עד עכשיו ומחכים עד ביאת המשיח, אף שיודעים בודאי שמשיח כבר יבטל מנהג כזה והם צריכים לתת דין וחשבון על כל הנהגה הזו. ואף שיש נפ"מ גדולה, שאצל גדולי ישראל מדקדקין בקלות וחמורות בכל דבר רק שיש פרטים שאין מדקדקין בהם משא"כ אצל החילוני עובר על כל התורה כולה. מ"מ בענין חיוב תשובה יש בזה דימיון מסוים על מה שצריך כל אחד לתקן.

וא"כ החילונים ג"כ אפשר לטעון, אנו נמשיך הדבר עד עכשיו וכשמשיח יבא כבר נחזור בתשובה.

וע' באור החיים הקדוש פ' בחקתי כ"ו י"ד בא"ד וז"ל עוד אפשר שהכתוב ידבר כנגד הדרגות שיהיו בכללות עם בני ישראל, והם שלש כתות: ואחד הם גדולי ישראל העומדים על התורה ועל העבודה, וכנגד כת זו אמר ואם לא תשמעו לי וגו', כי הכת הצדיקים צריכים לדקדק במצות ה' ולקיים כל התורה, ואם יזלזלו אפילו בענף קטן הרי זה מתחייב בנפשו, וכמאמר רבותינו ז"ל (יומא פו.) היכי דמי חילול ה' כגון אנא דמסגינא ד' אמות בלא ציצית ותפילין ובלא תורה, וכנגדם אמר הכתוב ואם לא תשמעו לי, פירוש להשתדל בעסק התורה לשמה, ואל תעשו את כל המצות כללותיהם ופרטותיהם ודקדוקיהם, שחסרון מעט יחשב לזדון גדול:

וע' במכתב הרב יחיאל יעקב וויינברג ז"ל בעל מח"ס שרידי אש, במכתב שהועתק בספר כלי שרת וז"ל: בשנה שלפני מלחמת העולם הראשונה הורע המצב הכלכלי של בעלי השדות ונמצאו אחדים שהפצירו בי להתיר להם עבודת השדה בשבת ע"י פועליהם הגוים עפ"י "שטר מכירה" כפי הנהוג במכירת חמץ לפני הפסח.

בעיר וולקובישקי הסמוכה לפילבישקי הונגה היתר זה ע"י הגאון ר' צבי מה-ופית בהסכמתו של הגאון ר' אלי' קלצקין ז"ל ששימש אז ברבנות בעיר מארימפול, ואולם בפילבישקי נאסר ע"י הרבנים שקדמוני להשתמש בהיתר זה מתוך נימוק פשוט, שמכירה זו היא בעצם פיקטיבית ועל הראשונים אנו בוששים (מכירת חמץ) ואתם מגלגלים עלינו את החדשים.

זעקת שנת השביעית

ס"ק ג

ואף לבי היה מהסס להנהיג בעיירה קטנה שרוב בעה"ב הם אנשי שדות מנהג שהונהג בערים גדולות ליחידים מועטים כיוצאים מן הכלל. הרגשתי כי היתר זה יגרום לחורבן חי הדת בעיירה שהצטיינה בחייה הדתיים-מסורתיים, וגם חששתי ללעג הצעירים שנתפשו להשכלה חולנים שאמרו: צאו וראו כי היהודים הדתיים מערימים ומקיפים על הצו של קדושת השבת ושמירתה (כגס' סמעתיק ע' בקונטרס חממות גוש קטיף סימן ס' צניאור תש"ו רב יוסף גאון זענין ז"ל)

בהיותי במצוק נסעתי לעיר ראדין לשאול בעצת הגאון הצדיק בעל החפץ חיים ז"ל, הוא ז"ל השתמט מלתת לי תשובה ברורה, ורק אמר לי במתק לשונו בהניחו ידו על כתפי: כת"ר מקבל שכירות מרבנותו ואתה רוצה לגלגל על שכמו של בע"ב פשוט חומרה של חוראה חמורה זו, הבנתי שאין דעתו נוחה מהיתר זה אלא שלא רצה לפרשה שלא לפנוע בכבודם של הרבנים המתירים.

בשובי לפילביסקי הודעתי לבה"ב שאין הח"ח מרוצה מהיתר המכירה, מיד קבלו כולם באימה האיסור ולא נמצא אף פוצה פה אחד נגדו. עכ"ל

וכעת אני שואל, האם יש חיוב לגדולי ישראל לחכות לתקן הקילקול עד כלות זמן גאולת בעייתתה. או שמותר להקדים עכ"פ קצת לפני הגמר כדי שעכ"פ תהא קצת אחישנו. שתהליך גאולת בעתה כבר התחיל ואנו בתקופת קיבוץ גלויות של גאולת בעתה, דמשה הולך הדבר בהסתר כ"כ והחילונים שולטים.

וכי תימא הרי רובם אין להם חמץ בבית, וזה סגי אולם אין הדבר כן שכל שמסכימים עם מושג של השארת חמץ, ומכירה סימלית, אז כל כלל ישראל שיש לו איזה שייכות נוטל האחריות. וכן נאמר ביחזקאל כי י"ג וימרו בי בית ישראל במדבר בחוקתי לא הלכו ואת משפטי מאסו אשר יעשו אותם האדם וחי בהם ואת שבתותי חיללו מאוד ואמר לשפוך חמתי עליהם במדבר לכלותם ואעשה למען שמי לבלתי החל לעיני הגוים אשר הוצאתים לעיניהם וגו'.

וע' רש"י בחוקתי לא הלכו נסו אותי בעגל וברפידיים מלקבל התורה והותירו מן המן ואת שבתותי חללו יצאו מן העם ללקוט מן. עכ"ל

הנה חטא של הותירו מן המן ולקיטה של מן בשבת ועברו על איסור הוצאה, עברו רק דתן ואבירם ובכל זאת מיחסין הדבר לכל כלל ישראל וכן נאמר בתורה (צמדזר י"ד כ"ג) וינסו אותי עשר פעמים ולא שמעו בקולי ובכלל עשר פעמים, שנים במן, שהוא איסור להותיר מן המן ואיסור לקיטה בשבת. ע' רש"י ועינין ט"ו. ומיחסין זה לכל כלל ישראל אף שעברו רק שנים. אלא ע"כ שהיו כלל ישראל שייכות. (אף שהיה לפני חיובי ערבות שנתחדש רק בבואם לארץ ע' רש"י על הפסוק לנו ולבנינו) או משום שבידם למחות או משום שבלבם הסתפקו אולי דתן ועבירם צודקים.

הנה להותיר מן המן נפקע אחר בואם לארץ. אולם פעם בשנה נשאר דהיינו בערב פסח שאסור להשאיר החמץ. ולכן אף אם אין הרבה שיש להם חמץ. מ"מ משתתפין במכירה זו באיזה צורה שיהיה. וכן בענין הוצאה נכשלים הרבה בנתינת הכשר לעירובין פסולין כידוע וכבר הארכתני הרבה בזה. ואחרון אחרון חמור של העשר פעמים שהוא חטא מרגלים במאיסה בארץ חמדה. וכן עכשיו נכשלים הרבה בזה במכירת הארץ לגוים להפקיע משביעית או בשאר זילזול הארץ עד שאפילו אין חשוב להתפלל בעדה.

וכן מבואר חטא מרגלים ביחזקאל שם (פסוק ט"ו) וגם אני נשאתי ידי להם במדבר לבלתי הביא אותם אל הארץ אשר נתתי זבת חלב ודבש, צבי היא לכל הארצות וע' רד"ק, וגם אני נשאתי את ידי להם בדבר מרגלים שאמר חי אני וימלא כבוד ה' את כל הארץ

וכדי לזכות לגאולה וכדי שלא לקיים מה שנא' שם ח"ו לשפוך חמתי, וצריך להגיע למה שנא' ואעשה למען שמי. וכן נאמר בסוף הגאולה (יחזקאל כ' מ"ד) וזכרתם שם את דרכיכם ואת עלילותיכם, אשר נטמאתם בם, ונקטתם בפניכם בכל רעותיכם אשר

זעקת שנת השביעית

סיק ג

עשיתם. וידעתם כי אני ה' בעשותי אתכם למען שמי לא כדרכיכם הרעים וכעלילותם הנשחתות בית ישראל נאם ה' א-לקים.

ע' רד"ק ונקטתם תיהיו נכרתים בעיניכם כלומר תחשבו בעיניכם כשתזכרו רעותיכם שתהיו ראויים להכרת,

ורואים מזה שכשמגיע הזמן של הגאולה והקבי"ה עוזר לכלל ישראל למען שמו, שהגוים לא יאמרו שאין הקבי"ה יכול להציל כלל ישראל, ומשי"ה מצילם אף שאין ראויים לכך, מ"מ יש בושת גדול והכרת עצמו שחטאו,

וכבר הארכתי בקונטרס חממות גוש קטיף שביסוד של מכירה סימלית, חוץ ממה שיש איסור בל יראה וכו' יש בזה גונב דעת עליונה וחילול ה' בין אצל ישראל ובין אצל גוים שמראים שתורת ה' היא ח"ו רק ענין הצגה ולא אמיתי. ובמכירת חמץ כלול ג"כ חטא העגל כיון שהיא בגדר גונב דעת עליונה שמראים לכל שמוכרים וגם מראים להקבי"ה שמוכרים אף שיודעים בודאי שיש כאן רק הצגה. ומרמין את עצמן וכן עכשיו עושים מכירה תמורת שלום סימלי כדי לרמות את עצמן והרבה נופלים בפת. ומאמינים במכירה זו. (חוץ מעצם איסור מכירת א"י),

וכנראה שכבר הגיע הזמן שמותר לחזור בתשובה.

ובטוחני שהתפילות והתקיעות של כלל ישראל שעומדים לעשות בערב ר"ח סיון ירעיש כל עולמות העליונים, וכל גדולי ישראל והרבנים החותמים ותומכים ביום תפילה זו, וכל המתעסקים וכל המתפללים ביום זה יהיה חלקם בהצלת כלל ישראל ובישועה שתבא אי"ה בקרוב, בין כשישראל ראוין ובין כשאינן ראוין, והקבי"ה עושה למען כבוד שמו, כמו שהיה בגאולת מצרים, כמו שנאמר (שמות ז' כ"ד) וישמע א-לקים את נאקתם ויזכר א-לקים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב ונאמר יחזקאל כ"ט ו' ואעש למען שמי לבלתי החל לעיני הגוים אשר המה בתוכם אשר נודעתי אליהם לעיניהם, להוציאם מארץ מצרים. ואציאם מארץ מצרים ואביאם אל המדבר והקבי"ה יעשה ניסים ונפלאות לעיני כל העולם כולו. למען כבוד שמו ולמען בריתו עם אברהם יצחק ויעקב כמו שנא' (ויקרא כ"ו מ"ג) וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכר והארץ אזכר.

רמז בתורה על הישועה הגדולה שתבא אי"ה

הישועה אי"ה בקרוב מרומז בתורה (נראה ש"כ ל"ג) ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאוד ויאמר מי אפוא הוא הצד צייד ויבא לי ואכל מכל בטרם תבוא ואברכיהו גם ברוך יהיה

וביאור הענין ששילטון החילוני ששלט בא"י במשך מ"ו שנים מרומז בבגדי עשו שלקחה רבקה לכסות ולהתחפש בזה את יעקב אבינו, כמו שנאמר ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות אשר אתה בבית ותלבש את יעקב בנה הקטן, וכן הרבה גדולי ישראל לא ראו כלל כח יעקב שתחתיו וחשבו שכל המדינה היא בבחינת עשו וזה מרומז בפסוק ואת עורות גדיי העיזים הלבשה על ידיו ועל חלקת צואריו שהוא התחפשות בחינת יעקב מצד הקדושה. ויתכן שכיסוי זה נעשה לתיקון חטא של גונב דעת עליונה.

ובצורה כזו קיבל יעקב את הברכות ולכן ברכת הארץ עד עכשיו וצמיחת הפירות היה בצורה של שילטון בכיסוי עשו, וזה השלב הראשון של ברכת ויתן לך, אולם כעת מתחיל להתגלות כח יעקב שתחתיו, והכיסוי של בגדי עשו מתחיל ליפול, וממילא ההמשך הוא שלב השני של ברכת ויתן לך, שהוא ההסכמה של גם ברוך יהיה שהוא ישר ליעקב בלי כיסוי של בגדי עשו, וממילא הברכה תהיה תחת שילטון התורה שהוא יעקב האמיתי בגילוי גמור. ומהפכה הזו של חילוף השילטון, כרוכה בחרדה גדולה עד מאוד משום שהוא גילוי של כל הטעויות הקודמין של כלל ישראל במשך של כל הדורות,

זעקת שנת השביעית

סיק ג

והכרת הטעות הוא שמביא את המהפכה, ומגיעה למצב של גם ברוך יהיה,
ויתקים מה שנאמר ויתן לך הא-לקים מטל השמים ומשמני הארץ ורב דגן
ותירש: יעבדוך עמים וישתחוו לך לאמים הוי גביר לאחיך וישתחוו לך בני אביך
ארריך ארור ומברכיך ברוך:

נגמר בעה"י ערד כ"ח אייר תשנ"ד

יצחק ברנד

זעקת שנת השביעית

סיק ד

חלק שני הוספה למהדורא שניה

ד) ביותר פרטים בטעות של מכירת חמץ ומכירת הארץ

הסכם וחתימת אוסלו א' היה כמה ימים לפני ראש השנה תשנ"ד, שנת השביעית, ואושר בכנסת שני ימים לפני יום הכיפורים

האינטיפאדה הגדולה והממושכת התחיל שני ימים לפני ראש השנה תשס"א, שנת השביעית, והפקרת קבר יוסף בשכם היה ביום ח' תשרי לפנות בוקר. הבחורים והאברכים של הישיבה "עוד יוסף חי", הוציאו כבר בער"ה

שני המאורעות לפני שני הראשי השנים של שביעית היו כמעט באותו זמן אשר רבנות הראשית לישראל ביצע ההסכם והחתימה המכונה בפי הרבנים "מכירת הארץ", או "היתר מכירה",

ויש כאן שאלה, האם זה מקרה שהסכם אוסלו, וכן שבע שנים אח"כ בפרוץ האינטיפאדה הגדולה, אשר נתגלה לכל העולם השקר של הסכם זה, נפלו שני פעמים בשעת שחותמים על הסכם מכירת הארץ במטרה להפקיע קדושת שביעית מא"י, או שיש איזה קשר ביניהם.

ויש נגד מכירה זו שני טענות עיקריות,

אחד, עצם המכירה, את"ל שהיה חל עוברים על לא תחנם, וכן איסור להפקיע הארץ ממצות, המוזכר בסוף פרק ראשון של ע"ז דף כ.

שנית, המכירה לא חל, שאין כאן שום גמירות דעת לא מצד הגוי על התחייבותו לשלם, וכן מצד ישראל למכור הקרקע, ובלי גמ"ד אין קנין, וזה הא-ב של הל' קנינים, ועל בסיס זה יש דינים של אסמכתא לא קניא, ומקח טעות, וכן ע' חו"מ ס' ר"ז סע' ד' בהג"ה דאומדנא דמוכח כאילו אמרו, ור"ט סע' ב', וב"מ סו. פטומי מילא בעלמא, ושם סז. לא גמר ומקני לגר' הרמב"ם, וכו' וכו'

וטענה שאין גמ"ד מצד ישראל הוזכר בחז"א שביעית ס' כז ס"ק ז' ד"ה הנלקטים, ובאיסור לא תחנם הזכיר ג"כ שם ועיקר בס' כד,

והחז"א טרח שם לחלק בין מכירת חמץ הנהוגה ובין מכירת שביעית, שבמכירת חמץ יש גמירות דעת מצד ישראל למכור החמץ כדי שלא יעבור על בל יראה ובל ימצא, משא"כ במכירת הארץ אין ישראל מוכן לתת לו את הקרקע, שאם הגוי היה אומר תן לי הקרקע ואני עובד אותה ומוכר יבולה, לא היה ישראל מוכן לתת לו, שהרי מה שמוכר לו הקרקע הוא לא כדי שהגוי ירויח בזה אלא כדי שישראל ירויח בזה ומה שמוכר לו הוא רק כדי שיפקיע איסור שביעית, אולם החז"א לא הרגיש שבמכירת חמץ ג"כ הרי אין גמ"ד מצד הגוי להתחייב לשלם את המחיר וכן לא האחריות אונסין וזולא, כיון שאצלו הכל חוכי ואיטלולי.

ופעם דברתי עם הרב יחזקאל ברטלר שליט"א ואמר לי שהוא שאל את החז"א על זה, (הוא טען בעיקר על חיוב אחריות אונסין וזולא, שהגוי היה צריך לקבל ולמעשה אינו מקבל רק על הנייר), שבגלל זה אינו מבין החילוק בין מכירת חמץ לשביעית, ולא השיב לו

הנה בספר ביום הראשון תשביטו שהוצאנו בשנת תשנ"ב כתבנו באריכות הוכחות שמצד שאין גמ"ד של הגוי נתבטל כל המכירת חמץ, וכתבתי הרבה מכתבים לגדולי ישראל ולא קיבלתי תשובה הוגנת, רבנים של קהילות אמרו לי שצריך ללכת אצל זקני הדור, והלכתי אצל הגאון ר' שלמה זלמן אויערבך זצ"ל ואמר לי שאינו יודע, השבתי לו, שצעירי הדור אומרים שצריך ללכת אצל זקני הדור וזקני הדור אומרים שאינם יודעים, מה אני אעשה עכשיו, והשיב שאני צודק בטענה זו אבל מה יעשה כיון שאינו יודע, והוסיף לומר שבלי ערמה אומר שאינו יודע

ואח"כ הלכתי אצל אחד מזקני הדור שליט"א אחד מגדולי הרבנים בדורינו, (שמפני כבודו אני רוצה להזכיר שמו, והוא אחד שאינו יכול לומר שתלך אצל זקני הדור, כי בחוג שלו הוא הכי גדול) ואמר לי שאינו יכול לומר לי שאני צודק וגם אינו יכול לומר לי שאני לא צודק, והסביר לי למה אינו יכול לומר שאני צודק, כי יש הרבה רבנים אשר שומעים לו, ואם יאמר להם שהמכירת חמץ אין לו ערך, יטענו עליו שיפסידו הפרנסה שלהם, כי מכירת חמץ הנהוגה נותנת הרבה פרנסה לרבנים, ואמר לי בזה הלשון, האם אתה לא מבין דבר זה?

ע"כ הענין של מכירת חמץ וכעת נחזור למכירת שביעית

זעקת שנת השביעית

סיק ד

הנה אלו הרבנים שהכשירו גם את מכירת שביעית, אינן מקבלים החילוקים אשר חילק החז"א בין מכירת חמץ למכירת הארץ, וטוענים הרי גם במכירת חמץ אין גמירות דעת מצד הגוי ובכל זאת עושים מכירה וא"כ ה"ה במכירת שביעית, (ע' ילקוט יוסף מצות התלויות בארץ ח"א עמוד תר"ד ד"ה ובעצם) ועל לא תחנם יש כמה היתרים, אחד שזה רק זמנית, וכן מוכרים לישמעאלים שאינו עובד ע"ז ואינו בכלל לא תחנם, ונדון אחד אחד

על טענה שגם מכירת חמץ אין גמ"ד ובכל זאת עושים מכירה, הנה אני מצדיק ההיקש הזה באופן מוחלט, אולם האם זה סיבה להכשיר מכירת שביעית או סיבה לפסול מכירת חמץ, איך מצאנו מכירה בלי גמירות דעת אתמה, אולם כנראה הבנתי שיש ענין של מכירה הלכתי אף שאינו מכירה מעשית, וכאילו א"צ כאן שינוי בעלות והתחייבות בעולם המעשה רק מספיק שינוי בעלות בעולמות העליונים, הנקרא מכירה לאפוקי מאיסורי, ובספר של הרב קוק זצ"ל יש לשונות כאלו, אולם הדבר תמוה שאין דבר כזה בהלכה, שתורה לאו בשמים היא אלא בארץ, (וכן בילקו"י עמ' תר"ב כתב שגומר בדעתו למכור רק הארץ לענין שביעית ולא עצם הארץ וצע"ג) והרב קוק בעצמו כתב שבזמן חז"ל לא עשו לא מכירת חמץ ולא מכירת הארץ רק ממנהג מכירת חמץ אפשר ללמוד לעשות היום מה שבזמן חז"ל לא עשו, אף שהיה שם עברנים על בל יראה, וא"כ ה"ה שהיום אפשר למכור הארץ

ורצה שם לדמות למכירת בכורות, אולם הדבר תמוה, שמכירת בכור סגי בריאה או באזון, והגוי משלם פרוטה ויותר מזה אינו מתחייב ואין מבקשים ממנו, משא"כ בחמץ צריך למכור הכל, ומבקשים מחיר מלא והגוי נותן רק פרוטה לדמי קדימה והשאר מתחייב, וכל אחד יודע שאינו מתחייב כלום ויש כאן בליבו ובלב כל אדם שאינו מתחייב, וממילא כל המכירה בטילה, אולם כיון שכבר הורגלו במכירת חמץ, נתחזק בעם ישראל שאפשר לעשות מכירה בלי גמירות דעת, ונתן פרוטה וזוקף השאר במלוה והכל רק על הנייר וממילא הוכשר ג"כ מכירת שביעית אבל הכל תמוה מאוד, ואם רוצים לדמות מכירה זו צריך לדמות להסכם אוסלו שחתמו על שלום ואין שלום,

ובאמת ממכירת בכורות גופא יש ראייה שצריך גמירות דעת, דע' תוס' (ע"ז עא. ד"ה רב אשי, הובא בשי"י יו"ד ס' ש"כ ס"ק ז') וא"צ שיתן העכו"ם מעות שוה הראש או הריאה אלא סגי שיקנה בפרוטה ואע"פ שזוהו יותר כפליים אפ"ה אין לחוש משום ביטול מקח דאנן סהדא שהישראל גומר ומקנה לעכו"ם כדי להפטר. הנה הוצרך להסביר שיש כאן גמ"ד, ולא אמר שזה ענין דתי שא"צ גמ"ד, או שיספיק גמ"ד להפקיע הבכורה ולא לתת הריאה, כי זה אינו כלום, וכונת תוס' שהישראל גומר בדעתו שאם הגוי יקח הראש או הריאה ששוה הרבה יתן לו ואינו דומה לשאר קנינים שבטל המקח אם מטעה יותר משנות, כי כאן שאני שהישראל מוכן לתת הריאה ממש אם הגוי יבקש, שלא יפסיד הבהמה.

ועל הטענה שאין כאן איסור לא תחנם, משום שזה רק לזמן, הנה אם באמת המכירה רק לזמן צע"ג אם ע"ז נפקע קדושת הארץ, (ע' חו"א שביעית ס' כ"א ס"ק ח) ואם עושים על הנייר מכירה לעולם רק שלמעשה זה רק לזמן, הנה הודו שאין כאן מכירה

ומה שעושים מכירה לישמעאלי שאינו עובד ע"ז, וטוענים ששייך ליחסו לגר תושב ואין בו משום לא תחנם, בזה צדקו טענת החז"א (שביעית ס' כ"ד ס"ק ג') שלא שייך לקבל ג"ת ישמעאלי שמאמין באיסלם, משום שאינו מאמין שעם ישראל מצווה בתרי"ג מצות והם רק בשבע, (וכ"מ ברמב"ם ספ"ח דמלכים) ובזמן הזה נתגלה הדבר עוד יותר, שהם רוצים לזרוק כל ישראל מא"י ואין להם שייכות עם ג"ת, שג"ת הוא אדם שנמצא בצורת גר ושפלות, ולא אחד שרוצה להשתלט על עם ישראל.

וע' במשפט כהן בס' ס"ג, שרצה לצרף דעת הב"ח בחו"מ ס' רמ"ט לענין שאסור לתת מתנת חנם לגוי, שלמדים מאותו פסוק של לא תחנם, שכתב הטור שאסור לתת לע"ז, וכתב הב"י שאין כונת הטור להתיר ישמעאלי שאינו ע"ז, אלא ג"כ הוא בכלל האיסור, והב"ח תמה על הב"י, דלמה כתב הטור לפ"ז שרק לע"ז אסור, ובמשפט כהן למד מכח זה שהב"ח חולק על הב"י וס"ל שלישמעאלי מותר. אולם כל זה גרם לו בגלל הצנזורה שלא סיימו דברי הב"ח, אבל בטור החדש הובא הגירסא השלמה של הב"ח, ושם כתוב שהב"ח אומר שיש טעות בטור ובמקום ע"ז צ"ל גוי, וסיבת הטעות בא מכח הצנזורה בטור, (רק שוב היה צנזורה לדברי הב"ח האלו) וכן בהגה' הטור כתב שבגירסא המקורית של הטור היה כתוב גוי במקום ע"ז, וא"כ כ"ע מסכימים שאסור לתת מתנת חנם לישמעאלי, וא"כ ה"ה לתת לו חניה בקרקע. וא"כ צירוף זה יורד מן הפרק

אולם כשאני מדבר עם אלו שמכשירים המכירה, עונים על יהדות החרדי שצועק עליהם על מה שמוכרים את א"י להפקיע משביעית, הרי גם במכירת חמץ שהוא איסור תורה עושים פטנטים א"כ

זעקת שנת השביעית

סיק ד

כ"ש על שביעית שהוא מדרבנן, אולם אני שואל, זה אפשר לענות למי שמכשיר מכירת חמץ אבל מה תענו למי שמתנגד בתוקף ובצדק נגד מכירת חמץ,

ויותר מזה אני אומר שאלו שמחלקים בין מכירת חמץ למכירת שביעת קשה מאוד להוכיח אותם על זה כי כך נהגו מדור דור והם אומרים שיש כאן גמ"ד מצד הישראל, וכמו שכתבו האחרונים ז"ל ומתעלמים מחסרון גמ"ד של הגוי, אולם אלו אשר רוצים לדמות ולהשוות בין מכירת חמץ לשביעית, הרי גילו בדעתם והודו שגם במכירת חמץ אין גמירות דעת שהרי הם יודעים שבמכירת הארץ בודאי אין גמ"ד, ורוצים להוכיח ממכירת חמץ למכירת הארץ שא"צ גמ"ד, א"כ הם אלו אשר צריכים יותר להתנגד בכל תוקף למכירת חמץ, כיון שזה הא"ב של הלכות מכירה שצריך גמ"ד ולא לעשות ההיקש להתיר.

במילים אחרות, היתר מכירת הארץ הוא מעין זכוכית מגדלת להיתר מכירת חמץ, שעי" שרואין שאין גמ"ד במכירת הארץ נתגלה שגם במכירת חמץ אין גמ"ד וממילא מי שעושה מכירת הארץ, יש עליו יותר חיוב לבטל ג"כ מכירת חמץ, כי הוא רואה טוב הדבר, משא"כ למי שמתנגד למכירת הארץ ותומך רק במכירת חמץ, אינו רואה הדבר כ"כ טוב ויש לו מקום להטעות את עצמו ולדמיין לעצמו שיש שם גמ"ד, אף שבאמת גם שם אין גמ"ד.

ועל הטענה שיש כאן לא תחנם, טוענים על החרדים, איך אתם צועקים על לא תחנם, למה אתם לא מוחים נגד הנסיגה, ויש גם שתומכין בנסיגה, שהיא לא תחנם פי אלף, שנותנים ממש ארץ ישראל לישמעאלים,

הנה טענה זו צודקת רק מצד אחד ולא משני צדדים, ואסביר הדבר, אחד אוכל חזיר והשני אוכל גבינת עכו"ם שהוא איסור דרבנן, בא האוכל חזיר וצועק על זה שאוכל גבינת עכו"ם, רשע שכמותך איך אתה מזלזל באיסור שחז"ל גזרו עליו, השיב לו מה אתה טוען עלי, הרי אתה אוכל חזיר שהוא איסור תורה,

ואני שואל, האם בגלל זה הצדיק את עצמו שאוכל גבינת עכו"ם, ואה"נ שיש לו טענה על השני אבל לא הצדיק את עצמו בכלום,

ועוד, זה יכולים לענות רק למי שבאמת שותק על הנסיגה או שתומך בנסיגות, אבל מה יענו אם המוכיח מתנגד גם לנסיגה ומוחה נגדו בכל הכח, ובכל זאת טוען נגד מכירת הארץ.

ה) הטענה שרוצים להציל היהודים שלא יקנו מערבים, והתשובה נגד זה

ועוד טוענים נגד המוכיחים, איך אתם צועקים עלינו שעוברים על לא תחנם הרי בגלל זה אתם קונים מערבים רוצחים ומחזקים אותם ואין לך לא תחנם גדול מזה, כי עי"ז מתישבים בטוב ומכינים נשק לרצוח.

ואני שואל, שטענה זו שוב צודקת רק מצד אחד ולא משני צדדים, שאה"נ השני לא בסדר, אבל איך זה מכשיר הראשון

ועוד, טענה זו אפשר לומר רק אם המוכיח קונה מערבים, אבל מה יענו אם המוכיח גופא מתנגד לקנות מערבים

ועוד טענה חזקה נגד טענה זו, הרי אלו שסומכים על המכירה בטענה שלא לפרנס את הערבים, הרבה מהם גופא שוכרים ערבים רוצחים לבנות בתייהם וכל מיני עבודות בשדה ושאר דברים, ומאי נפקא מינא בין לפרנס ערבי רוצח דרך קנין פירותיו או דרך שכירות.

ו) כעת נחזור על דימיון של הסכם אוסלו למכירת שביעית

טוענים על הממשלה שהתחיל תהליך האומלל הנקרא הסכם אוסלו, איך כעת לא מבינים שתהליך אוסלו מת, וערפת ימ"ש אינו רוצה שלום, והוא ממשיך לעשות טרור וכו', הנה טענה זו צודקת, אולם הרי יכולים לתרץ, שיש עדיין רבנים שתומכים בהסכם זה, רק שאומרים שיש דברים שא"צ לשמוע לרבנים, אם הם דברים שנראה טעותם בעליל, וצריך להתנגד להם,

זעקת שנת השביעית

סיקו

ועוד אומרים שאלו שעדיין נותנים תמיכה בהם, עושים משום שמקבלים כסף, וממילא אין זה פסק אמיתי

ואני שואל אה"ע שטענה זו צודקת, אבל האם לא הגיע הזמן שכבר יבינו שגם הסכם מכירת חמץ ומכירת הארץ הם רק מכירה על הנייר ואין להם תוקף במציאות, ומה שטוענים הרי הרבנים עושים זאת, מה זה טענה, הרי אמרנו שדבר שנראה טעונתם בעליל אין לשמוע לרבנים, וכן הרי גם במכירת חמץ שהוא שורש מכירת הארץ יש גררא דממונא בעוכריו, שמשום זה הרבה רבנים לא מסכימים לבטל זה אף שלהם כבר נתברר שאין כאן שום תוקף במכירה

ואף שיש רבנים שאין לוקחים כסף, אולם הם אין להם דיעה עצמית וסומכים על מה שכולם עושים וכולם עושים בגלל שכולם עושים, ואין אחד שיש לו הסבר הגיוני, ובלי עסק של הכסף היו יכולים לפוצץ כבר מזמן מכירות אלו. שאם אלו שעושים בגלל הכסף ובל"ז לא היו עושים, אז כבר לא "כולם" עושים וממילא אלו אשר עושים רק בגלל שכולם עושים, יפסיקו.

בקיצור אם רוצים באמת לטעון על הממשלה שיפסיק הנסיגה, ואם רוצים לבקש מהקב"ה שישלח מי שיקים ממשלה ע"פ תורה, ורוצים שלא יהא בזיונות יותר מדאי, צריך להפסיק ג"כ כל המכירות אלו שאין להם שום תוקף, כולל ג"כ כל הערמות ותולדותיהם, כמו פאה נכרית ברשות הרבים, היתר של מכוונת גרמא בשבת ועבודה בשביעית ע"י טרקטורי גרמא, ששקר זו נתחדש בדורינו, וכן גרות המזוייפים וכו', היתר עיסקא, (על ענין הבנקים יש לנו כעת היתר בלי היתר עיסקא מדין הוראת שעה ואכמ"ל)

ז) הצדקת הנהגת הקב"ה שהביא עלינו הגוים,

בעינין מכירת שביעית יש כאן עוד טענה חזקה, שמתוך זה אפשר להצדיק הנהגת הקב"ה שמביא עלינו שילטון גוים, ואף שכל מה שכתוב כאן אינו פוטר אחריות מאלו שמשתתפים ישירות בתמיכת הסכם אוסלו וכדומה, מ"מ צריך להבין ג"כ הנהגה הנסתרת של הענין,

הנה ע"י שמוכרין א"י להפקיע משביעית, אף אם באמת זה לא חל, מ"מ הרי נוהגין בזה כאילו זה מכור כלפי שביעית, עובדין את הארץ ואוכלין פירותיה בלי קדושת שביעית, ובלי איסור ספיחין כאילו זה של גוי, (ואף אם באמת זה של גוי עדיין יש הרבה פוסקים שיש בזה ק"ש, ואסור לעבוד אפילו ע"י גוי, מ"מ הרי טוענים שסומכין בזה על המתירין, ונוהגין בזה כאילו הוא מכור לגוי),

הנה מידה כנגד מידה הקב"ה מביא שילטון הגוי עלינו, ע"י שאנו מוותרין על בעלות הארץ כלפי שביעית, שהיה צריך לגלות שהקב"ה נתן לנו הארץ בתנאי שאנו מגלים שהוא הבעלים עליה, ואם אין אנו מגלים זה, ומוכרים לגוים כלפי הדינים שנוגע למצות, הקב"ה באמת לוקח מאתנו הארץ, או שחלק מעמינו גופא נותנת להם גם מה שנוגע כלפינו.

ח) הצדקת הנהגת הקב"ה בענין מכירת קבר יוסף

ויותר מזה בענין קבר יוסף שהוציאו הבחורים בער"ה, בזמן שהיה מכירת הארץ, ויש זה ג"כ להסביר, שהרי אחד מן הטענות הגדולות שאנו טוענים על בעלות של קבר יוסף, משום שהרי אמרו חז"ל (ב"ר ע"ט ז) **שלשה מקומות שאין אומות העולם יכולים להונות את ישראל לומר גזולה היא בידכם, מערת המכפלה ביהמ"ק וקבורתו של יוסף שנקבר באותו מקום כדאיתא סוף ספר יהושע.** משום שיעקב אבינו קנה המקום בכסף, וא"כ נותנים ערך מיוחד בגלל הקנין, וכעת אנו מוותרים על הרבה מקומות בא"י ומוכרים אותם לגוים להפקיע משביעית, וטוענים שהרי עכ"פ נשאר שילטון ישראל עליה, אולם זה סתירה מניה וביה, דא"כ שאנו מוכנים לוותר על הקנין הממוני, וא"כ מה אנו טוענים על עדיפות של שלשה המקומות, הרי זלזלו בענין קנין הממונות, ולכן מובן שג"כ שמער"ה סגור הר הבית ליהודים ששם הוא ג"כ אחד מן המקומות שיש על זה קנין ע"י דוד המלך

וכן מה שאנו צועקים על מכירת יוסף הצדיק, שנתנו הקבר לישמעאלים, וחזרו על החטא הזה, הרי אין הגוי קונה יהודי מדין תורה, אולם התנהגו ביוסף כמו שהוא מכור, וא"כ איך אנו מוכרים א"י להפקיע משביעית, ומתנהגין בארץ כמו שהוא מכור לגוי, וא"כ צריך לתקן כל זה, וזה שיעורר רחמי שמים ונהיה בעלים גמורים על הארץ באופן שאנו שומרים שביעית ומגלים בזה שהארץ של

זעקת שנת השביעית

סיק ח

הקב"ה, והוא נתן לנו את הארץ בתנאים שהוא רוצה בהם

ט) אסור להתנהג עם הקב"ה בצורה של קניא דרבא

ע' נדרים מה. ושבועות כט. ולט. הובא הברייתא לענין שבועה שמשביעים את הנשבע בממונות, ואומרים לו שלא על דעתך אנו משביעים אותך אלא על דעת המקום ועל דעת ב"ד, וכן משה רבינו שהשביעה את בני ישראל לקבל התורה אמר להם שלא על דעתכם אני משביע אתכם אלא על דעת המקום ועל דעתי.

והגמ' מסבירה שמה שבא להזהיר שלא על דעתך בשבועה של ממונות, שלא יעשו ערמה כמו קניא דרבא, שהנתבע לשלם אמר שכבר שילם ובשעת השבועה נתן הכסף בקנה ונתן למשביעו את הקנה שיתפוס אותו בשעת השבועה, ונשבע ששילם את החוב, וכונתו שאחר השבועה יקח בחזרה את הקנה, ונמצא כאילו נשבע אמת אבל כיון שנשבע על דעת הב"ד, אינו יכול לעשות תחבולה זו,

ובענין שבועת משה רבינו את בני ישראל מסבירה הגמ' שבא להזהיר שאם נשבעים שיעבדו את א-להים, שלא יכוונו לאלהים אחרים.

הנה לא עלתה על דעת הגמ' שצריך להזהר שלא יעשו כמעשה של קניא דרבא, כי אף אחד לא חשב שאפשר לרמות הקב"ה בצורה כזו, אולם בודאי אם היהודים רוצים במשך הדורות להתנהג עם הקב"ה כמעשה קניא דרבא, בודאי כלול זה בתוך קבלת מצות שלא יתנהגו עם הקב"ה כמעשה קניא דרבא.

ונראה פשוט שמה שעושים במכירת הארץ שמוכרים לגוי ואח"כ משתמשים בה כמו שזה של ישראל, וכל המכירה הוא רק ערמה ופיקטיבית אינו יותר טוב ממעשה קניא דרבא

י) איסור לא תשחט על חמץ דם זבחי, ע"י המשכת מכירת חמץ הנהוגה

אנו מצפים שאי"ה בקרוב נזכה לבנות בית המקדש, ונקריב קרבן פסח, אולם כל זמן שעדיין מאשרים המכירה האומללה של מכירת חמץ, א"א להקריב קרבן פסח שהרי אם יש אחד מן החבורה חמץ בבית, עובר השוחט על לא תזבח על חמץ דם זבחי, ובודאי לא נפקע האיסור ע"י מכירה הנהוגה האומללה הזו

ונקוה שעם ישראל תחזור בתשובה ויקיים המצוות לאמיתו של תורה בלי תחבולות שוא

נגמר בעה"ת כ"ט מרחשון תשס"א פה עמנואל ת"ו

חלק שלישי

תשובת רב יוסף גאון באיסור מכירת חנות להפקיע איסור שבת

(נכתב בשנת תשנ"ג בחוברת "חממות גוש קטיף" בענין עבודה בעציצים במטע מנותק, נגד צירוף ההיתר של מכירת העציצים לגוי, שלא רק שלא מרויחים בצירוף היתר זה אלא ג"כ יש קילקולים גדולים בעשית סניף זה להיתר, שפוגע ר"ל ביסודי הדת, ע"י הצגת התורה בפני העולם כחוכי וטלולי. משא"כ הצירופים האחרים, אף מי שחלק על זה, אינו יותר חמור מאיסור דרבנן של זריעת שביעית. וכל מה שכתבנו שם, שייך בכ"ש לגבי מכירת א"י גופא לאפוקי משביעית.)

יא) ביאור הלכה שאסור לעשות ערמה במכירה, תשובת רב יוסף גאון

הנה בפשטות אם מוכרין העציצים, אין הגוי משלם רק פרוטה וזוקף השאר על הגוי כמלוה. ואח"כ לאחר שביעית חוזר וקונה. הנה מלבד שאין כאן מכירה כלל כמו שהארכתי בספר ביום הראשון תשביתו שאין כאן גמירות דעת לא מצד הגוי ולא מצד הישראל. כיון שאינו נותן לו רק פרוטה ויש כאן אנון סהדא שאינו מתחייב לו ביותר, שהגוי מחשיב המכירה רק סימלית, וכן היהודי

זעקת שנת השביעית

סיק יא

אינו מוכן לתת לו העציצים, שהרי לא מכרו לגוי כדי שהגוי יקח אותם וימכור הירקות לערבים בעזה, רק מטרת המכירה לגוי כדי שהישראל ישתמש בה למכור הירקות ליהודים, ע' חו"מ ס' ר"ז סע' ד' בהג"ה, אלא אפילו אם הגוי משלם כל הכסף של העציצים במזומן אסור, וזהו מכירה בהערמה. כמבואר בתשו' של ר' יוסף גאון. והעתקתי בספרי ביום הראשון תשבתו עמוד לח.

והיא התשובה שהובא במהר"ם אלשקר ס' שהעתיק דברי הכלבו, והמ"ב ס"ס שמ"ו בבה"ל הביא בקיצור, אולם לא ראו מקור התשובה. ואנו זכינו מקור התשובה.

ואף שהמ"ב בבה"ל ס' רמ"ו סע' ה' ד"ה רק מביא שיטות המקילין לענין דרבנן מ"מ לא ראה התשובה עצמה בפנים. ושם מבואר חומר האיסור שמכירה אף באיסור דרבנן יש בזה חילול ה' וחילול שבת ונקרא מנהג פושע ישראל. ואף באיסור דרבנן קל אסור הערמה. כל שאין מפורש בגמ' להתיר.

לשון **רב יוסף גאון** הובא בהלכות פסוקות מן הגאונים ס' קכ"ז ובסוף ספר כל בו ובמהר"ם אלשקר ס' מ"ב בשם רבינו יוסף גאון (הובא בבה"ל ס"ס רמ"ו. רק ששם קיצר דבריו ולא הביאו לגמרי).

וז"ל המהר"ם אלשקר אבל רבינו יוסף גאון כתב זה לשונו וכן נמי אסור לבר ישראל שיעשה הערמה עם העובדי כוכבים השותף שהוא חורש עמו שימכור לו בהמה שהוא חורש בה או מקח שבחנותו ולאחר שבת יחזור ויקנה בהמה והמקח מאותו העובדי כוכבים דכיון דהערמה הוא אסור עד (דנתיק לחוף) [דנפיק להון גרס' כלבו] להחייא בהמה ולהחייא מקח לגמרי עד כאן. עכ"ל מהר"ם אלשקר

ומצאתי בגאוניקה עמוד 196 (GEONICA II) שהועתק כעין תשו' זו ביותר אריכות, וכנראה שזו היתה תשובה העיקרית של ר' יוסף גאון. כי בתשובת הגאונים בהלכות פסוקות ס' קכ"ז ובכלבו הובאו לפני תשו' הנ"ל עוד ג' תשובות בשם ר' יוסף גאון. וכל הד' תשובות הובאו בגאוניקה ביותר אריכות באותו סדר. על כן נראה שהתשו' בהל' פסוקות וכלבו הם קיצור של התשו' שהובאו בגאוניקה. (ע' בהלכות פסוקות בהקדמה אות ח' שכל הה"פ הם רק ליקוט מתש' הגאונים) התשובות הועתקו בספר ביום הראשון תשבתו ח"ד

וז"ל ישראל שמבקש לעשות ערמה עם שותפו גוי שיש לו עמו שורים לחרישה וחנות שלמקח וממכר ומוכרין לו בערב שבת וחוזיר לוקחן ממנו לאחר שבת זה מנהג שלפושעי ישרא' ואסור לעשות כן מפני שני דברים כאן מתחילין ג' דרגות דדרך לא זו אף זו, (א) ואין צריך לומר אם לא לקח ישראל דמי שורים וחנות ומה שבתוכה מן הגוי אילא בדברים בעולם (=בעלמא) שמכר לו שאין שות כלום ואין בו מכירה כלל ואסור לעשות כן (ב) ואפלו לקח ממנו דמים ומכר לו מכירה גמורה והעיד עליו עדים שמכרת לי שורים אילו וחנות זו אפעלפי כן כיון שמתנה עמו על מנת שתחזירם לי לאחר שבת אסור מפני שעשה ערמה להשתכר בשבת ולעשות מלאכה בשבת בכונה ואיסור גמור הוא: (ג) אילא (או) אפילו מכר לו מכירה גמורה ואין מתנה עמו על מנת שתחזירו לי וקנאו גוי קנין גמור כיון שבמוצא שבת חוזר ובא ישראל לחנותו כמנהגו: הוכר הדבר שבערמה עשו להיתערם במצות ולגנוב דעת עליונה ודעת הבריות ויש כאן איסור שבת... וחילול שבת וחילול השם בפני ישראל וגוים שאפלו הערמה...ב...ב... (צכ"י היה כאן חסר כמה אותיות) אפילו בדבר הרשות אסור לעשות לכתחלה ערמה דאמרו ליה רבנן לרב (ששי) [אשי] חזי מר האי מרבנן ורב (חיייה) [הונא] בר חיון וכול' (שבת קל"ט): ומעשה מברא שבות בעלמא הוא ואף על פי כן צורבא מרבנן לא אתי למעבר (אלליו צגמ' למעבר ואולי יש ט"ס כאן או שהוא גרס כך צגמ' וחוזר רק על מעשה דמעברא ולא על מעשה דתומי ומיושב צה פסק הרמב"ם פ' כ"ג הל' ג') כן [נראה דל"ל כאן] שיש חרישה שהיא איסור מלאכה ופתיחת חנות בשבת לא כל שכן שאסור מכל צד וצד ויש בו חילול השם: עכ"ל. נראה כוונתו דענין מעברא הוא שבות קל וע"ע צת"ש רב האי גאון הוצא בעיתים דל ד' שאיסור מעברא וספינה הוא אותו איסור וספינה מותר בע"ש לנורך מצוה וע"ש דמשמע דעת רה"י שהותר שם רק אם לא ידע צודאי שהגוי יעצירו ואם ידע אסור וזה הכוונה לא אתי למעבר (או למעבר) לכתחילה.

ובדברי רב יוסף גאון אין לנו ריכוס לומר שחולק על מה שנא' בש"ע ס' רמ"ו ד' ו', שאפשר לוקחן אחריות על הגוי שזכר ממנו כדי להתיר איסור שציתת צהמה, ששם הגוי צריך את הבהמה לנורך עלמו והישראל אומר לו שאינו יכול להרשות לו עד שיקנה ממנו או יעשנו עליו לאן צרזל ואח"כ משתמש הגוי הרבה זמן בתורת שם פרה מחזירו ולא רק צצצת, וזה אינו הערמה משא"כ צר' יוסף גאון שהגוי א"ל

זעקת שנת השביעית

ס"ק י"א

לצמחה וחנות רק הישראל רוצה להקנותו כדי שיוכל לעבוד צהר ואחר שצת חוזר וקונה ממנו זה הערמה ודו"ק

יב) חומר ממנהג מכירת חמץ

וע' בתשו' ח"ס או"ח ס' קי"ג שהתיר מכירת חמץ אף שהוא בהערמה. מ"מ כתב בסוף שלענין מכירת קרקע בשבת ולחזור ולקנות, איסור גמור וז"ל

ומכ"ש שחלילה להתיר שדה של ישראל למכור בעש"ק במכירת הערמה הנ"ל מתרי טעמי, חדא שלא התירו הערמה במלאכת שבת במחובר כ"א בבהמה בתלוש וביד הנכרי ובדיעבד מהפ"מ, ועוד משום מראית העין ולא התירו חז"ל ספ"ק דע"ז להשכיר מרחץ ע"י שום פירסום בעולם או מקבלי קיבלות בתוך התחום ובחולו של מועד אפילו חוץ לתחום ובזה"ז שדה לאו לאריסות עביד כלל וכלל כ"א פועלים שכירי יום כידוע שנשתנה הענין ולפענ"ד אפילו שכירות שדה אסור מכש"כ מכירה של הערמה, ועוד כיון שבהמותיו של ישראל עובדים בשדותיו המפורסמים לישראל איכא איסורא אפילו בבהמה ולא הותר אלא בבהמתו של ישראל שהיא כבר ביד נכרי שאינו בביתו ושדיהו של ישראל שיאמר בהמתי קנויה לך אבל באופן הנ"ל אסור והמורה שלא כדן הורה עכ"ל הח"ס.

הנה שם איירי אפילו אם הישראל עצמו אינו מתעסק בשדה בשבת. רק שנקרא על שם ישראל.

וכאן הוא יותר חמור, מכיון שבשביעית עצמו הישראל מתנהג כשלו שהוא המצוה לעבוד והוא המוכר.

וכן בתשו' ר' יוסף גאון מבואר, שאפילו אם רק לאחר השבת, הישראל ישב בחנות, נקרא הערמה גלויה וגונב דעת עליון, כ"ש כשבשבת עצמו הישראל מטפל בחנות. וא"כ כאן שבשביעית גופא מטפל הישראל, ואף אם עושים מלאכות דאורייתא ע"י גוי מ"מ כל המקח וממכר הוא על שם הישראל, הוה ערמה עוד יותר גלויה. ולא מהני כלל, וזה ק"ו בן בנו של ק"ו מתשו' הח"ס הנ"ל שאיסור גמור הוא והח"ס כתב כל דבריו לאסור בלי שראה תשו' ר' יוסף גאון בפנים. וכ"ש אחר שזכינו תשובה זו בפנים עאכ"ו.

וז"ל החז"א כלאים ס' ה' ס"ק י"ד במכתב. והמערימים לזרוע כלאים יחידות ולהקנות מקום מין אחד לרעהו נכשלים בכלאים דאורייתא אף לדעת הרמב"ם שלא אמרו אלא בשדה אבל כל שיש כלאים בשטח של י"א וחמש מקרי שדה של כלאים וגם לא אמרו בעושה בהערמה והשדה נקראת על שם בעליהם. והגידולים נוטל אחד [ואין נפקותא אם הוא מאכל אדם או מאכל בהמה] וחבל דבר שהראשונים נצטערו עליה וב"ד שלחו שלוחים לצאת על הכלאים לעקור ולהפקיר, ידחו בגילא דחטתא. עכ"ל.

הנה מכנה החז"א עיצה זו בשם דחיה בגילא דחטתא. ופשוט שגם אילו היה רק איסור דרבנן לא היה מהני. דבודאי א"א לדחות גם איסור דרבנן ע"י גילא דחטתא. ועוד הרי כלאים יש כמה ציורים שאין בהם רק איסור דרבנן (ע' רמב"ם פ"ג הל' ט' י' וגם בהם וגם על זה תיקנו להפקיר השדה, (ע' רמב"ם ספ"ב). וכן בתשו' רב יוסף גאון דאיירי במכירת חנות ושם אין יותר מאיסור דרבנן של אמירה לגוי ובכל זאת האריך בחומר האיסור.

ע' לקמן ס"ק י"ד צאריכות ציבור תשו' ר' יוסף גאון

יג) תשובה מתלמיד ר' צדוק גאון בענין הערמה

עוד מצאתי בגאוניקה דף 81 תשובה הגאוניס [לא כתוב שם אומרו, אבל היה תלמיד רב צדוק גאון כמבואר בחבל תשובות של הח"כ. וז"ל: ואתה לקמי אדונינו מאור עינינו מר רב צדוק גאון ניתא נפשיה בגן עדן ופסק להו דינא דינא לחרות וכפיייה ליורש דנתן שמעיה צריה דיחאק ראש גלותא וכתב להון גיטא דחירותא. עכ"ל (רב צדוק גאון היה צאנז ד"א תקפ"א, ושם נתברר לי שזה מרצ עמרם גאון, כי לשון זה "אדונינו מאור עינינו מר רב צדוק גאון" לא מלאתי בתשובת הגאוניס, לא מזד לורת התואר וכ"ש לא צלירוף שם זה, ומלאתי רק צסידור רב עמרם צסדר פסח וז"ל "וכך אמר זה טעם מאור עינינו מר רב צדוק גאון זצ"ל") וז"ל החז"א או"ח דף נה צקונטרס השיעורים, ח"כ ראיתי תשובת גאון [הנדפס צאנז

זעקת שנת השביעית

סיק יג

הגאונים עירוצין פ"ג, ואף שאין לסמוך על כת"י הנמנאים בהפסקת מקורת דור דור חלל כאן נראה שהס דברי גאון] עכ"ל החז"ל. ואסיר ליה לישראל להשכיר בהמתו לגוי לרכוב עליה בין ביו"ט בין בשבת מפני שמצווה ישראל על שביית בהמתו כעצמו שנ' (שמות כ' י') אתה ובנך ובתך (ו) עבדך ואמתך ובהמתך (דברים ה' י"ד) ושורך וחמורך וכל בהמתך וכתוב (שמות כ"ג י"ד) למען ינוח שורך וחמורך וכ' ולהערים ולמכור בהמה לגוי מערב שבת ולחזור וללוקחה למוצאי שבת אסור אסור גמור. השתא הערמת ריבית שאסור ממון הוא (צ"מ ס"ג: קידושין ו:). ואסור סירוס בחוצה לארץ שהוא איסור קל הערמה דילהון איסור (=אסור) (צ"מ ל: וע' ש"ע אה"ע ס' ה' סע' י"ד) הערמה בשבת דאיסורה איסור חמור ומוזהרין עליה בכל התורה על אחת כמה וכמה שהערמה אסור.

ויש ללמוד הלכתא גבירתא מתשובה זו.

(א) בשביית בהמתו אסור ביום טוב כדעת המהרש"ל שהובא במ"ב ס' רמ"ו ס"ק י"ט.

(ב) דגם רכיבה אסור ואף דחי נושא את עצמו. מ"מ אסור מדרבנן והא דאמרין בן בתירה מתיר בסוס (פסחים נג. שבת צד). הוא רק היתר למכור אבל להשכיר אסור מדרבנן כמש"כ רש"י שבת שם. ויש כאן שביית בהמתו מדרבנן משום איסור הוצאה, (וס"ל לא כמו תוס' שפ"ק שהובא במדכ"י פ"ק דשבת ס' רמ"א, וש"ע ס' שיה שע' כ"ב, דס"ל שלא גזרו על שביית בהמתו כשוכבים עליה) ולא משום גזירה שאסור לרכוב על בהמה שמא יחתוך זמורה המוזכר ביצה לו. דזה לא מתייחס להבהמה ולא שייך לאסור משום שביית בהמתו, והא דהוצרך הגמ' בביצה לאסור רכיבה משום שמא יחתוך זמורה, שם איירי ביו"ט והרכוב הוא ישראל שאין כאן איסור הוצאה, וכן צריכים הגזירה לאסור בשבת ברשות היחיד, אבל ברשה"ר בשבת א"נ ביו"ט כשהגוי רוכב עליו, שאין רשות לישראל או לבהמתו לעשות מלכה בשביל גוי, אז אה"נ שמשום איסור הוצאה אסור, והא דמביא מן הפסוק למען ינוח, אף דהוה רק מדרבנן, היינו שהשורש הוא דאורייתא, ובסירוס ג"כ הוא רק דרבנן דאיירי ע"י גוי ע"ש בגמ' וכ"מ הל' א"ב ספ"ז

(ג) דגם בדרבנן אסור להערים. (וגם ביו"ט יש איסור הוצאה כשזה לצורך הגוי). וזה דלא כהבה"ל ס' רמ"ו בה"ל ד"ה רק בשם הפמ"ג.

(ד) דאיסור שהוזכר בריבית ב"מ ס"ב: דאסור להערים, הוא לא רק ענין פרטי שתיקנו בצירוף שם רק הוא ענין שאפשר ללמוד לשאר חלקי התורה וכ"ש בריבית עצמו, וזה כדעת הריטב"א דף סח. שאסור להערים בעיסקא

אולם מה שקשה לי על תשובה זו מה שכתב סירוס בחוצה לארץ הוא איסור קל. דאיזה קלות יש בזה הרי דרשין בספרא פ' אמור ובארצכם לא תעשו אין לי אלא בארץ בחוצה לארץ מנין ת"ל לא תעשו בכל מקום שאתם. ודבר זה הוא מוסכם בין כל הראשונים. ע' בשו"ע אה"ע ס' ה' סע' י"א, וחיובים מלקות על סירוס בחוץ לארץ כמו שכתב הרמב"ם. (פ"טז מהל' א"ב הל' י)

ואולי אפשר לומר בכונת הגאון ז"ל דאף דהוה מדאורייתא, מ"מ כיון דאתא מדרשא. הוה יותר קל וסגי ליה לעשות ק"ו מזה לשבת. והרי כתב דבשבת שכתוב הרבה פעמים בתורה יותר חמור ומשמע דמה דמפורש בתורה נותן חומר. וכעין דאתא בחז"ל (רש"י בראשית כ"ד מ"ב) אמר רב אחא יפה שיחותן של עבדי אבות לפני המקום מתורתן של בנים שהרי פרשה של אליעזר כפולה בתורה והרבה גופי תורה לא נתנו אלא ברמיזה. אלמא דמה דמפורש בתורה יש בו עדיפות וכ"ש דבר שכתוב כמה פעמים בתורה. וכן כאן מה שנא' בתורה ובארצכם לא תעשו אין מקרא יוצא מידי פשוטו (שבת ס"ג יבמות י"א: כ"ד). כל זמן שלא עקרו הדרש לגמרי. וממילא גם איסור סירוס איירי בא"י וחז"ל מרבינן שג"כ חייב. אבל ארץ ישראל יש לו חומר שכתוב בתורה מפורש. ומצינו בכעין זה על הפסוק דברים (כ"ו י"ד) לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות איש בחטאו יומתו. ואיתא בגמ' (סנהדרין דף כ"ז:): דרישא דקרא מלמד דלא יומתו אבות בעדות בנים ורק סיפא דקרא מלמד שלא יומתו אבות בעון בנים. ומאידך איתא (במלכים ב' פרק י"ד) שדרש הנביא גם רישא דקרא על האיסור שלא יומתו בנים בעון אבות. שנא' ואת בני המכים לא המית ככתוב בספר תורת משה אשר צוה ה' לאמר לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות כי אם איש בחטאו ימות ע"כ ע"ש במפרשים. וכך מוכח שם בפסוק שהוסיף הנביא בביאור הקרא מילים "כי אם" איש בחטאו ימות. לבאר שגם רישא דקרא בא לומר זה ורואים דאף אחר הדרש. נשאר פשט הפסוק. (וע' תוס' יומא מד. ד"ה מאי, והעמק דבר ויקרא יט יט)

זעקת שנת השביעית

סי"ק יג

יד) בביאור תשו' רב יוסף גאון.

א) להבין מציאות המעשה.

יש לעיין במעשה של ר' יוסף גאון. אי כונתו שהיה ממש שותף עם הגוי כמו שהוזכר בשו"ע ס' רמ"ה, א"כ אם התנו מעיקרי מותר ע"ש. ואם לא התנה מעיקרי א"כ יכול לבטל השותפות ולחזור, ולהשתתף, ולמה לו, למכור לגוי כל ע"ש ולחזור ולקנות.

אלא נראה שלא היה כאן שותף ממש רק פועל וקורא לו שותף משום שעוסק עמו במלאכתו והגוי לא רצה לקנות חצי החנות או הישראל לא רצה למכור באופן שנשאר לו בתמידות שותף אלא הוא מכר לו בע"ש באופן טיאוריטי מכירה גמורה, דהיינו שעשה מעשה קנין להגוי התחייב לשלם וממילא כל הריוח של שבת שייך לגוי, ואחר שבת קנה הישראל את כל החנות מן הגוי וממילא כל הריוח של שבת קנה ג"כ מן הגוי, וחשב הישראל שאין כאן כלל ריוח שבת של איסור ולא אמירה לנכרי. שהרי אילו גוי יש לו חנות ומרויח בשבת, וביום ראשון קונה ישראל את כל החנות בודאי מותר, שהרי נתרבה הריוח כשהיה בקנין הגוי וא"כ ה"ה כאן.

אולם טען הגאון ז"ל, שכאן אחרת, כיון שלפני שבת היה של הישראל ואחר שבת קנה ג"כ בחזרה, ומה שהיה בשבת של הגוי, הוא רק ערמה. כיון שאין בדעת הגוי בתחילת קנינו להשאיר אצלו. ואין כלל דעתו לשלם ונחשב הכל ערמה. ונחשב כאילו החנות היה ג"כ בשבת של הישראל והגוי עובד בשביל הישראל, ולא מהני כאן לא קנין גמור ולא עידים.

ב) הסבר הלשונות

הנה רב יוסף גאון כתב על מי שמוכר חנותו או פרתו מכירה גמורה ע"י עידים לגוי אחר שבת חוזר וקונה ממנו, שיש כאן איסור שבת וחילול ה'. וכו' ויש נפקא מינה גדולה בידיעת דברים אלו, שע"י כל איסורים אלו לא שייך לעשות צירופין להתיר בעוד סניפים אף את"ל שיש עוד סניפיו, כיון שעצם מעשה התעסקות המכירה הוא חילול ה' וכו' וכו' ואין שום נפקא מינה בזה אם היה סיבות אחרות שלא היו צריכים כאן המכירה

ועוד נפ"מ שאיסור חילול ה' וכל אינך המוזכרים כאן הם איסור תורה ויותר מזה שפוגעים ביסודי הדת, והם הרבה יותר חמור מעצם האיסור שלפעמים הוא רק איסור דרבנן. ולא שייך לומר ספק דרבנן לקולא

ויש בתשובה שלו כמה לשונות שכולם טעונים ביאור.

(א) מנהג של פושעי ישראל.

(ב) הזכר הדבר שבערמה עשו להתערם במצות.

(ג) לגנוב דעת עליונה.

(ד) לגנוב דעת הבריות.

(ה) איסור שבת וחילול שבת.

(ו) חילול ה' בפני ישראל.

(ז) חילול ה' בפני נויים.

ג) ונבאר באריכות

(א) מנהג של פושעי ישראל

ע' תוס' ריש ב"ב שכתב שאף בדיני ממונות שיש הרבה פעמים שאומרים הכל הולך לפי המנהג, מ"מ מנהגים גרועים שאין הולכים אחריהם.

הנה באיסורין בדבר שיש מחלוקת, יש כלל כל מקום שהלכה רופפת הלך אחר המנהג. אולם כשמתגלה שהמנהג הוא טעות אין הולכים אחריהם.

וכבר הביא כן המ"ב בס' תר"ץ סע' י"א בבה"ל פסק הפר"ח במנהגי איסור שמקורות בריטב"א

זעקת שנת השביעית

ס"ק יד אות ג

שארין לילך אחר מנהג אף שנתפשו בכלל ישראל ונתיסד ע"פ גדולים ע' הריטב"א פסחים דף נ"א שכתוב שם בעניני מנהגים שאין רשות לבטלם וז"ל, וכתב עוד וז"ל (הריטב"א בשם הרא"ה) והדבר פשוט שאין משנתנינו וכל הגמרא ועובדא אלא במנהג להחמיר אבל במנהג להקל לעולם אין חוששין לו ואפילו היה על פי גדולים שבעולם כל שנראה בו צד איסור לחכם בעל הוראה אשר יהיה בימים ההם שאין לנו אלא שופט שהוא בימינו ומיהו במקום שאין האיסור ברור והמנהג קבוע כבר עד שא"א לו (להעלו) [לבטלו] נהי דליכא הכא משום סירכא דכותים דאי (מסתברא) [מסתרכי] להחמיר מסתרכי אפי' הכי כיון שאינן בני תורה ואין (בחבירו) [כח בידו] יש לו לעשות לעצמו בענין שלא יהא בדבר מחלוקת עד שיוכל להחזירם לאט לאט ואם הטענה מוכרע אין חכמה ואין תבונה נגד ה' עכ"ל (הגהתי ע"פ שו"ת הרדב"ז אלף קס"ה). עכ"ל הריטב"א.

(הוצא צדצ"ז אלף קס"ה הוצא צפר"ה הל' מנהגי איסור ס"ס י' הוצא צחתס סופר ס' קנ"ט הוצא צצ"ל ס' תר"ן ד"ה ואין לצטל.)

ע' מעין זה בתשובת מהר"י קורקוס הובא ברמב"ם הוצאת פרנקל פ"ט מהלכות ביכורים הל' י"ט שהנהיגו מנהג ערמה לפטור עצמם מנתינת מתנות ע"י שפדאו המתנות בפרוטה ונתנו לכהן והמנהג נעשה ע"פ חכמים, ושאלו את המהר"י קורקוס אם המנהג נכון והשיב וז"ל **תשובה**, **אם הראשונים כמלאכים או אנשים ואם הראשונים אנשים או חמורים ולא כחמורותו של ר' פנחס בן יאיר מ"מ מקום הניחו לנו להתגדר וכתר התורה מונח לכל הרוצה לזכות בו כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם עכ"ל** ואז דחה המנהג בשתי ידיים והרבה ראייות, אף שנעשה ע"פ חכמים וכתב בא"ד וז"ל **ומוטל על כל איש אשר רוח א-לקים בקרבו להשתדל בביטול המנהג הרע הזה עכ"ל**

וע' לשון הרמב"ן בספר הגאולה (קרוב להסוף בדפוס חדש דף רצ"ב) וז"ל **והיה הא-לקים מצפה לתשובתנו אליו ולטובתו אלינו ומפני שנהגנו כמנהגנו נתן דינו המוצדק ומשפטו האמיתי להניחנו אל תכלית הקץ כי כן ראוי לכמונו היום וכן היה דעת החכמים ז"ל שהרבה קיצים נגזרו מתחילה לגאלתנו העתידה ותבין זה ממקצת דבריהם וממקצתם עצמם ז"ל שהיו מאמינים בגאולה שתהיה בימיהם לראותם צמיחת קרן לישראל כמעט עכ"ל**

ומבואר בדבריו שעיקר הקילקול אשר בגללו צריך לחכות עד תכלית הזמן (היינו גאולת בעיתה) ולא יזכו לגאולת אחישנה, הוא משום שנהגנו כמנהגינו, והכונה בזה שאם מוכיחים הציבור לומר חזרו בכם ומראים להם בראיות ברורות שהדרך שהולכים אינו דרך התורה, הם משיבים כך נהגנו וכך נמשיך לנהוג, וכ"ש כשמחזקים עוד הדבר בשיטה שאין לשנות מנהג המקובל אף ע"י ראיות חזקות, וכל תוכחה שאומרים יש מגן וחסות "כבר נהגו מכמה דורות", וחושבים שע"י טענה זו ותירוץ זה פטורים מלשמוע, וממילא אין תקוה שיחזרו בתשובה, וכל התיקון יכול להיות דוקא אם משנים שיטה זו ומוכנים לבדוק הדבר וכשיכירו שחטאו יכופו את יצרם ויודו על האמת ויאמרו חטאנו אנחנו ואבותינו ונחזור בתשובה.

וא"כ כונת רב יוסף גאון ז"ל כאן לומר שאף אם יש מנהג כזה, אין אומרים כאן כל מקום שהלכה רופפת הלך אחר המנהג אלא אומרים שזה מנהג של פושעי ישראל ואסור לילך אחריו.

(ב) הזכר הדבר שבערמה עשו להתערם במצות.

נהנה אילו הגוי לא היה חוזר ומוכר, בודאי הכל בסדר, שהרי מותר לאדם למכור שורו או חנותו לגוי, אולם כיון שחזר וקנה ממנו לאחר שבת. הזכר שבערמה עשו. שהרי אין דרך לאדם שמוכר חנותו ביום אחד. שתיכף אחר יום חוזר וקונה. אלא ניכר הדבר שג"כ מתחילה כל אחד חשב בלבו שיחזור וימכור לו וכאילו התנו ביניהם, אף שבשעת מעשה המקח שהיה בשני עידי לא עשו שום תנאי ע"מ להחזיר וכדומה מ"מ שלפי המציאות לא היה כאן שום סיבה שהגוי ירצה לקנות החנות לחלוטין. ומה שבאמת כן קנה, היה רק להתערם במצות. דהיינו כדי שהישראל יכול לפתוח חנותו בשבת ולהרויח ריוח שבת. ע"י שיחזור וקונה לאחר השבת. והיינו שרוצה זה מה שהתורה אינו רוצה, רק עושה את עצמו כאילו עושה הדבר בסדר. אולם ההתר הוא רק אילו ג"כ לפי מציאות הדברים שייך לגוי. אבל כאן אין לגוי בעלות בפועל בחנות. רק בנייר, וזה נקרא ערמה. וזה נקרא להתערם במצות. ואף אילו מן התורה היה חל הקנין, אסור מדרבנן עכ"פ כדמבואר מראיות על איסור הערמה. וא"כ כ"ש כשלא שילם רק פרוטה והשאר זוקף עליו במלוה ויש אנון סהדא שאין מתחייב כלום, שבודאי אין כאן מכירה

זעקת שנת השביעית

ס"ק יד אות ג

ואפשר להסביר במשל, ע' שבת פרק שני בענין ג' הגרים דאמר ליה הלל דסני עלך לחברך לא תעביד זהו כל התורה כולה ואידך פירושא זיל גמור וכתב שם רש"י ריעך וריע אביך אל תעזוב דהיינו הקב"ה נקרא ריעך, וא"כ למדים כאן שצריך לנהוג עם הקב"ה כמו שהיינו רוצים שאחרים ינהגו איתנו. והיינו שצריך להבין מה הבורא ית' רוצה.

ואם למשל אחד שעושה עווגה וחסר לו סוכר ומבקש מן השני תביא לי שקית של סוכר, והביא לו שקית ריקה בלי סוכר, וטוען המבקש הרי בקשתי ממך שקית עם סוכר. השיב לו אמרת לי שקית של סוכר ולא שקית עם סוכר והרי הבאתי לך שקית. התרגז המבקש ואמר לו אתה צריך להבין שלא השקית שביקשתי רק את הסוכר והשקית הוא רק היכי תמצא שדרך כלל הסוכר נמצא בתוך השקית. ובודאי מי שהביא לו עבר על דברי חז"ל דסני עלך לחברך לא תעביד. וא"כ אפשר להבין איך להתנהג עם הקב"ה, ולא לעשות דברים חיצוניים נטולים מכל תוכן.

וכן נאמר (מלאכי א' ח') בן יכבד אב ועבד אדוניו ואם אב אני איה כבודי וגו' אמר ה' צב-קות לכם הכהנים בוזי שמי ואמרתם במה בוזינו את שמך מגישים על מזבחי לחם מגואל ואמרתם במה גאלנוך באמרכם שולחן ה' נבזה הוא, וכי תגישון עור לזבות אין רע וכי תגישון פסח וחולה אין רע. הקריבהו נא לפחתך הירצך או הישא פניך וגו' ומבואר שטענת הנביא היתה שלא למדו להתנהג עם הבורא עולם כדרך שמתנהגים עם אדם חשוב וכ"ש שצריך ללמוד שלא להתנהג עם הבורא עולם מה שאפילו אם אדם פשוט אין נוהגין.

וע' בחו"מ ס' צ"ט סע' ח' בהגיה על איסור ערמה בין אדם לחבירו ובביאור הגר"א שם הרבה מקורות והמקור הוא בתשו' הרא"ש כלל ע"ח ג' וז"ל אחר כל הראיות על איסור ערמה בין אדם לחבירו וכן ביבמות פרק כ"ש (ק"י) הוא עשה שלא כהוגן אף אנו עושים לו שלא כהוגן כהנה רבות בתלמוד מכל הלן חזינן דכל הרוצה להערים להפקיע תקנת חכמים ולעשות לחבירו תחבולה לכדוהו חכמים בערמם ועמדו כנגדו להפך עצתו ולבטל מחשבתו הרעה ואנו נדון דבר מדבר ונלמד דבר מדבר כי חכמי התלמוד לא הספיקו לכתוב כל הנוולדות העתידות לבא המתחדשות בכל יום אלא שהבאים אחריהם יוצאים בעקבותיהם ומדמין מילתא למילתא וכיוצא בזה ראיתי מרנא ורבנא מאיר ז"ל וכו' עכ"ל ושם מדובר בענין בין אדם לחבירו וה"ה בין אדם למקום ביסוד דסני עלך לחברך לא תעביד וכלול ג"כ הבורא עולם וכ"ש דברים שהם בפרהסיא ובפני כל העולם כולו.

ואף שמצאנו לפעמים בחז"ל שהתירו ערמה אולם אין למדים משם רק באותו מעשה וגם רק במידה ובמשקל שהם ראו ברוח קדשם שאינו פוגע ביסוד שורש המצוה

ולכן כל הערמות שהוזכרו בש"ס להתר כמו לענין למלוח כמה חתיכות חלב ביו"ט (ביצה יא:) וכן לחד מ"ד לענין להעלות אותו ואת בנו מן הבור זה רק במקום שנאמר מדין הם אמרו והם אמרו ואין למידיים מהם למקום אחר. וכמ"ש ברא"ש שבת פרק כ' ס' ה' שאין למידיים מהערמות מזה לזה. וכן הוא לשון הרמב"ם פ' כ"ג הל' ג', ומותר להערים בדבר זה. ומדויק לשונו בדבר זה ולא בדבר אחר. וכן הוא בתוס' הרא"ש שבת קלט: ובריטב"א החדשים שם. חידושי רשב"א ביצה יא: וז"ל הרשב"א שם, רב אדא בר אהבה מערים ומלח גרמא גרמא. ואין אומרים בהערמות זו דומה לזו דלגבי עיר התירו למלוח עליו לצלי' ואמרינן בירושלמי מלח הכא ומלח הכא עד דמלח כוליה, ואילו בפרקיה דלקמן גבי מי שלא הניח עירוב תבשילין אמרי' אסר' ליה טפי ממזיד. ויש לי לו' בהערמות דהכא היינו דוקא בדברים שההפסד בא להן מחמת שמחת יו"ט, שלא מחמת פשיעתו במליחת העור ומליחת גרמא גרמא, דא"א לו לחתיכות שהוא צריך ליו"ט בלא שחיטה ויפסידו על כל שאר חתיכות הילכך שרי ליה הערמה אבל גבי עירוב בפשיעתו גרמא לו שלא הניח עירוב תבשילין או שנאבד ונאכל בפשיעתו שלא נשמר כראוי לפיכך אסרו עליו הערמה וכן כיוצא בזה, עכ"ל.

ג) לגנוב דעת עליונה.

הנה חטא זה מצאנו אצל קין שאמר (בראשית ד' ט') לא ידעתי השומר אחי אנכי, וכתב שם רש"י נעשה כגנוב דעת עליונה.

וגניבת דעת הוא ג"כ אצל אדם שאסור לגנוב דעת הבריות אפילו של עכו"ם (חולין צ"ד חו"מ ס' שמ"ח סע' ב' וס' רכ"ח סע' ו')

זעקת שנת השביעית

סיק יד אות ג

אולם יש חילוק בין גניבת דעת הבריות ובין גניבת דעת עליונה.

שגניבת דעת הבריות, דהיינו שמרמה את השני והשני אינו יודע שמרמין אותו, אז החטא הוא שמטעה את השני, וזה רק חטא אחד, אולם בגניבת דעת עליונה יש כאן שני חטאים. אחד שמרמה את הבורא עולם אף אילו ח"ו יעלה על הדעת שהבורא עולם לא הרגיש את הרמאות.

שנית שבאמת הבורא עולם הרגיש הרמאות, וזה יסוד של האני מאמין העשירי. אני מאמין באמונה שלמה שהבורא ית' שמו יודע כל מעשה בני אדם וכל מחשבותם שנא' **היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם** וא"כ במה שמרמה את הבורא עולם, כאילו ח"ו אינו מאמין שהבורא עולם מרגיש.

אולם כנראה שמה שע"פ אמת הבורא עולם יודע שמרמין אותו, לא נפטר עי"ז בחטאו הראשון שמרמה את הבורא עולם כיון שלפי דעתו הבורא עולם לא ידע מה שעושה, וחשב שהצליח לרמות את הבורא עולם, ממילא יש לו עונש על רמאות דלא גרע הבורא עולם מאדם אחר שאסור לרמות.

וראייה לדבר שהרי נקרא גונב דעת. ואילו לא היה עונש רק על חסרון האמונה, לא שייך לקרות גונב דעת. שהרי לא נגנב דעת הבורא עולם, אלא ודאי שהולכים לפי מחשבתו שיכול לגנוב דעת עליונה אף שע"פ אמת לא נגנב דעת עליונה בזה.

וכונת הגאון ז"ל בזה, שהוא בשעת המכירה כאילו אומר להבורא עולם, אני מכרתי החנות במכירה שלמה והכל בסדר, ורק בלבו חשבו שניהם שאח"כ יקנו בחזרה בודאי, ואין כאן בעלות בפועל כמו שאר בעלות רק על הנייר. ואין נפ"מ אם חל המכירה מן התורה או לא. סוף סוף הכל ערמה.

ד) לגנוב דעת הבריות.

איסור גניבת דעת הבריות מבואר בגמ'. (חולין צ"ד חו"מ ס' שמ"ח סע' ב' וס' רכ"ח סע' ו')

הנה כאן לא הפסיד שום אדם בזה. אולם רימה אותם, דהיינו שכלפי בני"א שצועקים עליו שאתה מחלל שבת ופותח חנותך בשבת, על זה הוא מרמה אותם ואומר, הרי מכרתי החנות בע"ש והכל בסדר, אולם יש טעות כיון שהדבר בערמה, לא נחשב כמכירה, ונמצא שרימה את כל הצועקים עליו.

וע' בזוהר חדש נח במדרש הנעלם שכל עיקר גלות אדום מכח רמאות. וכמה צרות באות ע"י הנהגה בערמה

(זוהר חדש פ' נח דף כ"ג טור ב') א"ר אלעזר בא וראה כמה יש לאדם ללכת בדרך ישרה בא וראה מפני שנטל יעקב הברכות (ס"א הבכורה) מעשו ברמאות תדע לך שלא ניתן רשות לשום אומה בעולם להשתעבד בישראל זולתי אומה של עשו

ויש להעיר איך יש טענה על יעקב אבינו שלקח הברכות ברמאות. הרי היה ע"פ רוח הקודש של רבקה אמינו כמו שכתב באור החיים וכן הוא מפורש בזוהר פ' תולדות דף קמ"ב א'. ת"ח יעקב כל עבדיו היו לשמה דקב"ה ובגין כך קב"ה הוה עימיה תדיר דלא אעדי מניה שכינתיה דהא בשעתא דקרא ליה יצחק לעשו בריה יעקב לא הוה תמן ושכינתא אודעת ליה לרבקה ורבקה אודעת ליה ליעקב.

רבי יוסי אמר ת"ח אי ח"ו דההוא זימנא יתברך עשו לא ישלוט יעקב לעלמין אלא מעם הקב"ה הוה וכלא באתריה אתא כדקא חזי וכו' עכ"ל.

ואולי יש לישב שאף שלא היה טענה על יעקב אבינו מ"מ עי"ז יצא שעשיו ישעבד אותנו והנהיג הבורא עולם בצורה כזו בגלל העתיד כדי ללמדנו שהשעבוד של עשו יהיה בגלל חטא של רמאות, ושנדע שאם רוצים לצאת מתחת יד עשו, צריך ללכת בדרך הישר ולמנוע כל עניני רמאות וערמות.

ואפשר לומר עוד שהיה באיזה ענין טענה על יעקב אבינו בדיק שבדק עד שנגזר עליו שצריך לקבל הברכות רק בצורת רמאות, ואף שעל עצם המעשה היה צריך לעשות ע"פ רוח הקודש מ"מ לא ניצל לגמרי מן החטא

ועכ"פ למדנו מדברי הזוהר שאם נוהגין ברמאות, משעבדין האומות עלינו, וע' בזוהר פ' וישב

זעקת שנת השביעית

סיק יד אות ג

שהיה חטא קצת שבקצת במה שיעקב רימה את אביו ומשום זה רימה אותו יהודה.

וז"ל הזוהר פ' וישב דף קפ"ה ע"ב יעקב עבד עובדא כדקא יאות במאי בגין דאקריב לגבי אבוי שעיר דאיהו סטרא דדינא קשיא, ועם כל דא, בגין דאיהו אקריב שעיר, ואכחיש ליה לאבוי, דאיהו סטרא דיליה, אתענש דהאי שעיר אחרא דאקריבו ליה בנוי דמא דיליה.

באיהו כתיב ואת עורות גדיי העזים הלבשה על ידיו ועל חלקת צואריו, בגין כך ויטבלו את הכתנת בדם, אקריבו ליה כתונתא לאכחשא ליה, וכלא דא לקבל דא, איהו גרים ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאוד, בגין כך גרמו ליה, דחרד חרדה, בההוא זימנא, דכתיב הכר נא הכתונת בנך היא אם לא.

רבי חייא אמר, ביה כתיב, האתה זה בני עשו אם לא, ליה כתיב הכתונת בנך היא אם לא, ובג"כ קב"ה מדקדק בהו בצדיקיהו בכל מה דאינון עבדין.

ופשוט שמה שנחשב רק כחטא דק מן הדק, זה משום שהיה על פי רוח הקודש אבל אילו היה עושה זה מדעת עצמו ח"ו, אז היה אחרת לגמרי. ע' ילקוט שמעוני רמז קטו כל המחליף דיבורו כאילו עובד עכו"ם שנא' כמתעתע ואין מתעתע אלא עכו"ם שנא' (ירמיה יר ט"ו) הבל המה מעשה תעתועים

(ה) איסור שבת וחילול שבת.

כבר כתבנו שכיון שהמכירה בערמה, אין כאן חלות דין דמהני לענין שבת בין שהקנין חל מדאורייתא או לא. מ"מ בצורת ערמה אסור לעשות ונחשב כאלו לא מכר ויש כאן חילול שבת. וכונת הגאון ז"ל שלא תימה שהאיסור הוא רק מצד חילול ה' שנאסר אף במקום שאין עבירה בפועל כמו במפקיע הלואה מגוי. אלא כאן אסור מצד חילול שבת אף אם אין שום רואים ואין חילול ה'.

(ו) חילול ה' בפני ישראל.

יסוד חילול ה' יכול להיות אף בדבר שאינו עבירה ממש, רק נראה לעיני בני"א כעבירה. ומתולזל התורה בעיניהם וכ"ש בדבר שיש עבירה ממש והוא עושה הדבר בפני אחר וכ"ש בפרהסיא. וזה יכול לגרום שח"ו מבני עמנו ידלדלו מן קיום המצות

וחטא של חילול ה' הוא חמור יותר מכל עבירות שבתורה כמבואר בסוף יומא (פ"ו) שאפילו תשובה ויום הכיפורים אין גומרים הכפרה עד שימות. ואם אין עושים תשובה, ג"כ ע"י מיתה אין כפרה וכ"ש אם מורין לעשות כן ברבים לחלל שם שמים בפרהסיא הנהגה קבועה לדורות.

ומה שיש כאן חילול ה', משום שבנ"א שרואים זה איך ע"י ערמה מפקיעים עצמן מן המצות נזדלזל בעיניהם קיום המצות. ורואים איך אפשר לעשות שחוק מן המצות, וגם חושבים שמותר לרמות את הבורא עולם אף שאסור לרמות את הבריות. וע"כ שאין מחשיבים להתנהג הבורא עולם אפילו לא כמו שמתנהגין עם גוי, וזה גורם ח"ו להרס של כל היהדות, כי עיקר קיום היהדות הוא ע"י שרואים איך מחשיבים מצות התורה ואיך מוסרין נפשם על זה. ואם מתנהגים בצורה הפוכה, ח"ו הדבר בהיפוך.

(ז) חילול ה' בפני גוים.

הנה אנו מצווים לקדש שם שמים ג"כ בפני גוים וכמו שכתוב (דברים ד"ו) כי היא חכמתכם ובינתם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה כי מי גוי גדול אשר לו א-לקים קרובים אליו כה' א-לקינו בכל קראינו אליו.

וע' בספורנו וז"ל כי מי גוי גדול, והטעם שראוי להקפיד שתהיו נחשבים ונבונים לעיני העמים הוא שהא-ל יתברך קרוב אלינו בכל קראינו אליו וזה יורה שבחר בנו מכל העמים, יחשבו אתכם העמים לסכלים יהיה חילול ה' באמור להם עם ה' אלה, עכ"ל.

וכונתו על הפסוק (יחזקאל לו כ) ויבואו אל הגוים אשר באו שם ויחללו את שם קדשי באמור להם עם ה' אלה ומארצו יצאו, ואחמול על שם קדשי אשר חיללהו בית ישראל בגוים אשר באו שמה: לכן אמר לבית ישראל כה אמר ה' א-לקים לא למענכם אני עושה בית ישראל כי

זעקת שנת השביעית

סיק יד אות ג

אם לשם קדשי אשר חיללתם בגוים אשר באתם שם וגו' ולקחתי אתכם מן הגוים וקבצתי אתכם מכל הארצות והבאתי אתכם אל אדמתכם: וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גילוליכם אטהר אתכם

וע' לשון הרמב"ם בפה"מ סנהדרין פ"י בכת הראשונה

וע' בספר "אור לעמים" מהרב יואל שוורץ שליט"א במבוא וז"ל התפקיד להפיץ את אור האמת בעולם. מתפקידי עם ישראל להיות אור לגוים ככתוב (ישעיה מד'ו) אני קראתיך בצדק... ואתנך לברית עם לאור גוים. ונאמר (שם מ"ט ו') ויאמר נקל מהיותך לי עבד להקים את שבטי יעקב ונצורי ישראל להשיב, ונתתיך לאור גוים להיות ישועתי עד קצה הארץ.

והעתיק שם מאמר הרב שמשון רפאל הירש ז"ל (האיגרת צפון ח') וז"ל על עם ישראל הוטל לשמור על תורת ה' בתוך האנושות ככהן בתוך בני עמו, לשמור עליה כגוי קדוש לעמוד בקדושתו ולא להתערב בתעלולי העמים או ללכת בחקותיהם אלא לשמור בחיים על קדושת האדם.

בתורה ומילוי רצון ה' הם יסוד חייו הקרקע מתחת לרגליו ומטרת קיומו, ועל כן אין לאומיותו תלוי בגורמין חולפין ואין אלו משמשי תנאי הכרחים לה, אבל על ישראל הוטל להתייבב כעם בין העמים, ובתור עם להראות לכל העמים שה' הוא השליט בעולמו הטוב והמיטב בעולם כולו, שאם רק נתמסר למלאות את רצונו בחיינו, נקבל מידי בשפע רב את אותם האמצעים שבני אדם רואים בהם ברכה שהתמסרותנו לעבודת ה' יכולה לשמש יסוד איתן לכונן עליו את חיינו. עכ"ל.

הנה כונת רב יוסף גאון ז"ל שכשמוכרין לגוי חנות או הבהמה בצורה כזו, והגוי הזה רואה איך היהודי מתנהג עם הבורא עולם, ואיך יש חשיבות בעיניו המצות, ואיך אין שכל במצות התורה, אז בעיניו כל עם ישראל כשחוק, כטפשות, וזה פועל בדיוק ההיפוך של תכלית כלל ישראל בבריאה להאיר רוח אמונה בעולם.

והרי אמרים בכל יום שמע ישראל ה' א-לקינו ה' אחד וכתב רש"י ה' שהוא א-לקינו עתה ולא א-לקי עכו"ם הוא עתיד להיות ה' אחד.

וא"כ אנו צריכים עכ"פ לדאוג, שלא יזדלזל כבוד שמים ע"י מעשינו בעיני הגוים,

ואם אנו מתקנין מעשינו ולא ניכשל בדברים אלו נזכה למה דמתפללים

ועל כן נקוה לך ה' א-לקינו לראות מהרה בתפארת עוזך להעביר גילולים מן הארץ והאלילים כרות יכרתון לתקן עולם במלכות ש-די. וכל בני בשר יקראו בשמך להפנות אליך כל רשעי ארץ, יכירו וידעו כל יושבי תבל כי לך תכרע כל ברך תשבע כל לשון, לפניך ה' א-לקינו יכרעו ויפולו ולכבוד שמך יקר יתינו, ויקבלו כולם את עול מלכותיך ותמלוך עליהם מהרה לעולם ועד, ונאמר

והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד

חלק שלישי הועתק מחיבור חממות נוש קטיף שנכתב בערד ג' מנחם אב תשנ"ג

זעקת שנת השביעית

ס"ק טו

טו) דברי הנצי"ב מוולוז'ין בהתנגדות למכור א"י להפקיע משביעית

(העמק דבר ויקרא כה כג)

לא תמכרו לצמיתות, לפי הפשט אין במשמעות לצמיתות לעולם אלא בהחלט באופן שא"א לנאול, ויותר גראה דבא הכתוב להזהיר שלא למכור לעכו"ם כדרך שאנו עושים בשביל מלאכת שבת, כך היה עולה על הדעת למכור השדה בשביעית ויובל לעכו"ם והוא אינו מוזהר, על זה הזהירה תורה שלא למכור ולמסור לעובד כוכבים, כי לי כל הארץ ואין לכם רשות למכור לעובד כוכבים יותר משאתם זכאים בה, כי גרים ותושבים אתם עמדי, לענין פרנסת הארץ אתם תושבים אבל לענין מכירה לעכו"ם אתם גרים, שאין הארץ שלכם למכור בזמן שאין רצוני לעבודתה

ביאור הענין, שהיה קשה להנצי"ב, שאם כונת הפסוק לענין איסור מכירת הארץ באופן כללי, ולא לענין להפקיע משביעית, א"כ למה כתבה התורה פסוק זה סמוך לפסוק שמדבר בענין הבעיות שמתגללין עקב חסרון עבודה בשביעית וכי תאמר מה נאכל, היה צריך לסמוך הפסוק לענין יובל ושאר מכירות המבוארים בפרשה, אלא ודאי שהפסוק מדבר כאן בענין רצון עם ישראל לעשות תחבולות איך לעבוד בשביעית או שעכ"פ הגוי יעבוד

הנה כתב כאן הנצי"ב נגד אלו שרצו לעשות היתר מכירה להפקיע משביעית, וביססו זה ע"פ מה שהיה נהוג למכור שדות לגוי בשביל שבת ולחזור ולקנותם אחרי שבת, ועל זה טען הנצי"ב שבענין שביעית אסור לעשות כן

אולם באמת גם בענין שבת כבר למדנו מרב יוסף גאון שאיסור חמור לעשות כן, וממילא נפל כל ההיתר לבירא, רק הנצי"ב מדבר לפי המנהג שכן עשו כך לענין שבת, שעכ"פ לא יעשו בשביעית,

תחבולות כאילו לענין שבת היה מנהג מפורסם, ואף שכתבנו לעיל ס"ק י"א, שמן המחבר ס' רמ"ו סע' ד-ה, אין ראיה נגד רב יוסף גאון, וממילא אין ראיה לתחבולות שהמציאו האחרונים ז"ל, משום שבמצב של המחבר, הגוי באמת רוצה את הבהמה לחרוש והישראל אומר לו שאין לו רשות לתת לו רק אם מוכן לקבל אחריות, ואז גומר הגוי דעתו להתחייב ולקנות, וכן אינו עושה זה בשביל שבת לבד רק להרבה זמן, משא"כ אם גוי אינו צריך לבהמה רק הישראל מבקש ממנו לקנות כדי להפקיע האיסור, וכן הישראל קונה ממנו אחר שבת, מבין הגוי שהכל רק תחבולה ואין לו סיבה לגמור דעתו על הקנין, מ"מ מן האחרונים אחרי השו"ע רואים שהיה מורגל אצלם תחבולות אלו, ע' במ"ב ס' רמ"ד ס"ק ל"ה וכן בס' רמ"ג ס"ק י' רמ"ו ס"ק ל"ג,

וכבר כתבנו בחיבור "ביום הראשון תשבתו", שגם בענין מכירת חמץ הוסיפו האחרונים קולות ע"ג קולות, הרבה יותר ממה שמבואר בשו"ע ס' תמ"ח, עד שהמכירה נעשה רק הצגה בעלמא, וממילא מובן ג"כ שלמדו מחמץ ג"כ לענין להפקיע משבת, אף שבוה היו כבר מתנגדים, ע' מה שכתבנו לעיל ס"ק יב בשם הח"ס

ולפי מה שנתברר כאן שמה שעושים היום להפקיע משביעית אין לו שום חלות דין, משום שהכל רק הצגה ונשאר הקרקע בבעלות גמורה של הישראל, וממילא א"צ כאן לפסוק הזה לאסור דבר כזה, מ"מ אפשר לקיים דברי הנצי"ב בביאור הפסוק דאיירי שרצונו למכור לגוי במטרה להפקיע משביעית, והיינו דאיירי שעושה מכירה חלוטה לגוי, ואינו קונה ממנו בחזרה לאחר שביעית, דאז יש כאן גמירות דעת, ואיירי באופן שאין כאן איסור של לא תחנם, כגון שמוכר לגר תושב, ומטרתו כיון שיש בעיה של "וכי תאמר מה נאכל", וממילא כיון שמוכר לגוי, הגוי יעבוד ומפרנס את הישראל, ועל זה בא התורה להזהיר שלא יעשה זאת, משום שאין הישראל בבעלות גמורה ואין לו רשות למכור לגוי.

זעקת שנת השביעית

סי' טז

הוספה למהדורא שלישית

טז) דברי ירמיהו הנביא, חורבן וביטול שמחת חתן וכלה על עון ביטול שביעית.

כתוב בירמיה (כה ח) לכן כה אמר ה' צב-אות יען אשר לא שמעתם את דברי: הנני שולח ולקחתי את כל משפחות צפון נאם ה' ואת נבוכדראצר מלך בבל עבדי והבאתים על הארץ הזאת ועל יושביה ועל כל הגוים האלה סביב והחרמתים ושמתיים לשמה ולשריקה ולחרבות עולם: והאבדתי מהם קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה, קול רחיים ואור נר: והיתה כל הארץ הזאת לחרבה לשמה, ועבדו הגוים האלה את מלך בבל שבעים שנה: והיה כמלאת שבעים שנה אפקוד על מלך בבל ועל הגוי ההוא נאם ה' את עונם וגו':

הנה אף שהחטא שהוזכר מקודם מדבר בענין ע"ז, מ"מ ממה שהוזכר כאן משך העונש שבעים שנה לגלות בבל מבואר שעיקרו עון שביעית כמבואר בסוף דברי הימים (לו כא) למלאות דבר ה' בפי ירמיהו עד רצתה הארץ את שבתותיה כל ימי השמה שבתה למלאות שבעים שנה.

הנה מי שמסיר עמודים שתומכים בנין יש לו אחריות אם אח"כ נופל הבנין, וכן מי שבונה בנין ברשלנות, (ע' ב"ב ז). הסיפור הנפלא איך היו נוהרים בכל פרטי בטיחות בבנין, ומה שיכול לגרום שינוי קטן של הוספת חלון ועליו עונש כל המתים והנפצעים ע"ז, וזה בדיקה של שלב ראשון, אולם בשלב שני צריך עוד לבדוק, בגדר (שמות כא יג) ואשר לא צדה והא-להים אינה לידו שאמרו חז"ל שמגלגלים חוב ע"י חייב, רואים שיש ג"כ הנהגה עליונה בזה, שהם מעבר ויותר קדום להסיבות שקרו בשטח.

ואחד מן הביאורים למה הקב"ה מגלגל שיפול בנין של חתונה ע"י שמסירים עמודים התומכים בו וכיו"ב או שאר רשלנות בבנין, ע' משלי (ט א) חכמות בנתה ביתה, הצבה עמודיה שבעה: טבתה טבתה מסכה יינה אף ערכה שולחנה: שלחה נערותיה תקרא, על גפי מרומי קרת: וע' רש"י על עמודיה שבעה, דהיינו שבעה ימי בראשית, ואותו יסוד שייך ג"כ בענין שבעה שנים שהשביעי שבו שמיטה, ע' רמב"ן ריש פ' בהר שיסוד שבעת ימים ושבע שנים הוא אותו יסוד שעליו בנוי העולם,

ו"ל הרמב"ן, (כה ב) כבר כתבתי בסדר בראשית כי ששת ימי בראשית הם ימות עולם ויום השביעי שבת לה א-להיך כי בו יהיה שבת לשם הגדול כמו ששינונו בשביעי מה היו אומרים מזמור שיר ליום השבת לעתיד לבא שכולה שבת ומנוחה לחיי העולמים, והנה הימים רמוזו לאשר ברא במעשה בראשית, והשנים ירמוזו לאשר יהיה בבריאת כל ימי עולם, ועל כן החמיר הכתוב בשמיטה יותר מכל חייבי לאוין וחייב גלות עליה, כמו שהחמיר בעריות, שנאמר אז תרצה הארץ את שתותיה, והחזיר הענין פעמים רבות, כל ימי השמה תשבות, ונאמר והארץ תעוב מהם ותרץ את שבתותיה, וכן שינונו גלות בא לעולם על עינוי הדין ועל עוות הדין ועל שמיטת הארץ מפני שכל הכופר בה אינה מודה במעשה בראשית ובעולם הבא, וכי' וע' (ויקרא רבה כט יא) על הפסוק ובחדש השביעית שכל השביעין חביבין, ומנה שם שמיטה ושבת, ועיקר העמוד הוא השביעי, כמבואר שם ובכל מקום בחז"ל שהשביעין חביבין, וכן כתוב במלבי"ם משלי שם שהעמוד העיקרי הוא השביעי.

וא"כ אם מבטלין שביעית ובעיקר ע"י שמוכרים א"י לגוי לשנת השביעית, מסירים העמוד העיקרי שהעולם בנוי עליו וממילא הבנין נופל. וזה הביאור בירמיה. ובפרט כשהדבר קורה בשבוע השביעית של ספירת העומר. שהוא אותו יסוד של שביעיות, כמו בשמיטה ויובל. ואף שיש לתלות גם בריקודים מעורבים שהיו שם, מ"מ עונש שמיטה לא פחות חמור מעונש עריות, כמבואר ברמב"ן הנ"ל.

וכבר נתבאר בתחילת החיבור, שבענין זה אין נפקא מינה אם שביעית מדאורייתא או מדרבנן.

אולם מה שמבואר בפסוקים בירמיה, היינו חורבן גמור וביטול כללי של שמחת חתן וכלה, אבל כעת אין הקב"ה מנהיג כך, רק דין ורחמים מעורבים זה בזה, ורק מעורר לנו פה ושם לתקן המעשים, ובנוסח של זמנינו, "אינו רוצה למוטט אותנו ח"ו רק לאותת לנו".

הקב"ה ברחמי יסיר מאתנו כל צרה וצוקה ויחזירינו בתשובה שלימה ויגאלינו בקרוב.

נכתב אסרו חג השבועות תשס"א פה עמנואל

תמצית הספרים של המחבר

הספר **ברייתו יצחק גרות** (ביאור הלכה בדיני גרות והטפת דם ברית, זעקה נגד גרות בקבלת מצות בצורת "הצגה", ואיסור לגייר לשם אישות).

הספר **ברייתו יצחק על עירובין** (פילפול בסוגיות ובהלכה על כל המסכתא, וערעור גדול על רוב רובם של תיקוני עירובין, שנהוג לנרוד קולות ע"צ קולות שיוצא לגמרי מכללי הפסק. וכן טענה נגד מנהג חגורת שבת, שמוסיפים מפתח באופן שאין זה דרך חגורה כלל).

בסוף הספר מאמר "מקום הטפת דם ברית" (להוכיח שעיקר שמקום הד"ב כדעת החז"א יו"ד ס' קנ"ד ג' בעטרה דהיינו בחוט הגבוה ולמטה הימנה (כלפי הנקב) ולא למעלה הימנה (כלפי הגוף).

פתיחת שערי העיר, (להוכיח שאף המצריכים ס"ר מצטרף כל העיר, ועוד דיני רשות הרבים ושכירות רשות, ובו השגות על ספר רחובות העיר שבא לישב הקושיות על הערוב באנטווערפן, וכן תוכחה לאלו שגוררין קולות בהל' עירובין).

יבום או חליצה (ביאור הלכה והתעוררות לבטל הנהגת ההתנגדות ליבום בגלילות אשכנז, גם לדעת אבא שאול, והשאלה ששואלים ליבום (שאינו נשוי) אם רוצה יבום או חליצה צריך להיות אמיתי ולא שאלה פיקטיבית, וחזוק לדאגה שלא ימחה שם אחד מישראל).

ובסוף החיבור כתבתי דרוש על כל הפרשה יהודה ותמר שהיא פרשת אורו של משיח, שמסביר כל התקופה שלנו והשתלשלות ישוב א"י שהתחיל במיעוטו ע"י גדולי ישראל והמשיך בתוקף ע"י חילונים ולבסוף יתהפך לשומרי תורה

בגדי שלום ואמות, (התוכן, חיזוק לחיוב קישוט לאשה בבית ולמעט ברחוב, והתנגדות לפאה נכרית ברחוב, כ"ש להפאות החדשות של זמנינו, וכן ראיות חזקות ששוק באשה ערוה היינו חלק שלמטה מן הברך, והמ"ב שלא כ"כ הוא טעות גמור וכן טועה בדבר משנה אהלות פ"א מ"ח ועוד הרבה ראיות)

תיקוני שבת כהלכתו (הערות על ספר שמירת שבת כהלכתו)

קונטרס שוב אשוב אליך, ואיסור החזרת שטחים (הסברת התקופה שאנו בתהליכי הגאולה, וחייב הכרת הניסים של ששת הימים וחשיבות שטחים שנכבשו, וחומר האיסורים לתתם לגוים)

קונטרס חשיבות ארץ חמדה, (חשיבות התישבות בכל שטחי א"י ואין לנו רק התורה שנתנה למשה רבינו ע"ה ומצוה לומר האמת אף שמקבלים בזיונות מזה, והסברת התקופה),

ביום הראשון תשביתו, (ביאור הלכה ועירעור עצום נגד מכירת חמץ הנחוגה, וזעקה נגד קיום מצוות בצורת "הצגה")

בסוף קונטרס זה מאמר התורה חסה על ממנום של ישראל, (מבואר גדול הענין לגור במקום הזול, ולא לתבוע בשביל שידוך כסף הרבה כדי לדור במרכז הארץ, וחוף מזה יש מצוה לישב כל הארץ),

קונטרס גרמא כמעשה, (ביאור הלכה ועירעור נגד נסיונות להתיר חילול שבת במסוה של גרמא וכח שני ומניעת מונע),

חוט תכלת, (ביאור הלכה למספר חוטי תכלת וקשירתם, הכרעה כדעת הראב"ד במספר החוטים שנים תכלת וששה לבן, ודברי חיזוק להחלון שנמצא בזמן האחרון ארגמן קהה קוצים, התנגדות לאלו שאין רוצים לדון בדברים שנתחדשו)

חצוצרות מלחמה (לחדש מצות חצוצרות בעת צרה ויותר בעת מלחמה, וחיזוק לניצוח במלחמה נגד האויבים)

לא ישבו בארצך, (חיוב גירוש גוים שאין מקיימים ז' מצוות, וכ"ש אומה שמסכנת קיומנו, וחיזוק למתנחלים שמקיימים מצות ביעור ע"ז, והבטחה לניצוח במלחמה)

בסוף הקונטרס מאמר בני בני בני (דרוש בפרשת דוד ואבשלום במצות תשובה לשומרי תורה) לבאר שחטאי החילונים הגלויים הם כזכוכית מגדלת לחטאי שומרי תו"מ הנסתרים מתחת מסוה של התיירים מדומים והצעת מאמרי חז"ל שלא במקומם, ביסוד של הפסוק **כי אתה עשית באתר ואני אעשה את הדבר הזה נגד כל ישראל ונגד השמש**

חממות גוש קטיף, (ביאור הלכה שלא להתיר זריעת ירקות בחממות בשביעית אף בעציץ שאינו נקוב, וכן דחית צירוף ההיתר מכירת העציצים לגוי בצורת "הצגה")

להוציא בלעו מפיו (ע"פ האוה"ח הקדוש שמות ג' ח' בתהליכי גאולה מתוך נ' שערי טומאה, וחיסס בין חרדים

קונטרס הקמת ממשלת התורה, (ביאור הלכה על חיוב לעשות ממשלת התורה וראשי פרקים של תפקיד ממשלה זו)

קונטרס קדושת הארץ באילת וגבולי צפון (לחזק הדיעה שאילת היא איי לענין יויט שני (ולא לענין תרומה ושביעית) מכח גבולי משפטים, ולא מחמת גבולי מסעי, וכן לחזק השיטה שגבול צפון מגיע עד טורי אמנוס שנמצאים היום בדרום טורקיה, בגובה של עיקום הפרת, וכן עד עיקום הפרת הוא איי גמור ומשם מתחיל סוריא, וכדי לכבוש עד שם הוה מלחמת מצוה ואי צ סנהדרין, נכתב להעיר ללומדים)

פנו דרך ה', מצות פיניו קברים לצורך בנין כביש לעה"ק ירושלים,

ושפל אנשים יקים עלה ביאור ענין של משיח בגאולת בעיתה שהוא בדרגא נמוכה מכל הבחינות, והעולם מתנהג בנסים מלובשים בטבע, ואין לצפות לאיש מופת עושה ניסים, ואי צ לנביא ולא לת"ח מופלג אלא כמתואר ברמב"ם הל' מלכים ולא כמתואר בהל' תשובה, ונסיון לישב הסתירה בהרמב"ם. ובסופו דרושים בס' בראשית בהתחפשויות, יעקב לעשו, תמר לזונה, ויוסף למלך אכזר, המרמזים איך ולמה התחפשו תהליכי הגאולה בתוך מדינה חילונית, ואיך הקב"ה כביכול "התחפש" בתוך הבריאה, ביסוד של מלא כל הארץ כבודו

ובתוכו, ויכוח גדול בין יהדות החרדי ודתי לאומי, הבעיות שיש בכל חוג. כמה בעיות שיש בתוך עם ישראל ונסיון לתיקונם, וכן עצות לתיקון עגונות, לתאונות דרכים ועוד, הקילקולים שצאו מטלוויזיה, והבעיות במקצת מקומות שמוכרים האב וחמיו לבחינת עבד עולם, ע"י שאין מוכנים להתחתן עד שההורים יתחייבו בדירה או מחצה, והוא בבחינת **על מכרם בכסף צדיק ואביון בעבור נעלים**, ולפעמים מתים מזה, וזה בגדר גרם רציחה על סהרת הקודש. (יודוע האימרא "ואנשי סדום רעים וחטאים --- לה' מאוד", דהיינו כל רעתם וחטאתם, היתה רק למען הקב"ה, ובלי נדנד איסור רק הכל כשר חלק.)

ד' סוגי מנהיגים כחס ומגבלותיהם (ביאור חילוק מנהיגות למלך שופט כהן ונביא, ואפשרות טעות לכל אדם כולל סנהדרין ומלך המשיח, כדי שכל נברא לא יתגאה שנתהפך לבורא או מעין זה תואר מוגזם שאסור לומר על נברא, או שהבורא ית' מתגשם בו שזה בכלל ע"י, וביאור כמה פרטי טענות שטעו גדולי עולם,

בתוך הספר מאמר "הקב"ה עם הגולן", וגודל הקילקול בלחיצת יד לערפאת ולטלוויזיה וכיו"ב ר"ל, (מצות כבוש איי כולל גירוש גוים שאין שומרים ז' מצות, והדגשה על כל גוי שאינו מאמין שעם ישראל הוא עם הנבחר, וכן כולל הוצאת הכלים מן הבית שע"י רואים דברי כפירה ועריות וכיו"ב),

עוד בתוך הספר, ביאור הלכה ודברי חיזוק בנושא "כסוי ראש לגדר ערוה והפיכתו לרועץ", (קריאה לביטול היתר פאה נכרית ברחוב, שחיוב כסוי ראש עיקרה הרחקה מעריות כמבואר בש"ע (אבה"ע ס' כא סע' ב, וס' זה נכתב תחת הכותרת "להתרחק מן העריות"), וכן איתא (גיטין ז.ו): שנכלל בכלל (דברים כד א) **כי מצא בה ערות דבר** כמו שאר הנהגת פריצות כמו טוה בשוק ורוחצת במקום בני אדם, ועוד הרבה ראיות לזה, שעיקר החיוב רק ברחוב ולא בבית, וכי, ובפ"ג, מלבד הפריצות שבדבר, יש ג"כ הפיכת מצות התורה לכוונה הפוכה, (וע"י רמב"ם הל' מוזה פ"ה הל' ד' על חומר החטא להוציא מצוה ממהותו האמיתית לענינים אחרים), וכן פ"ג שתשימושו לשימוש שער (כמבואר בגמ' ניר כח: וכל הראשונים ע' ערוך ערך פאה, ערכין ז': ברש"י, שבת פ"ו מ"ה ברע"ב שבת ס"ד: במאירי וחיידושי הר"ן, וכי, וכן הוא מציאות הידוע לכל), הפכו לשימוש כסוי שער ר"ל. וכן קריאה לביטול החומרא שהנהיגו ע"פ הזוהר לכסות כל השערות בבית, שחומרא זו גורמת בדורינו להריסת בתי ישראל, וכמו שר"ע ביטל חומרות זקנים הראשונים מטעם זה, וכן גרם הנהגה מוטעית במצות כסוי ראש, והוטעה לענינים אחרים, וגרם לאי הבנת איסור פ"ג ברחוב.

הביטול אל אברהם אביכם (ביאורים לאורך פרשת וירא ממצות מילה עד העקדה לסימן בתהליכי הגאולה, מזמן אור החיים הקדוש הגר"א והבעש"ט עד הסכם "ווי"י", והתחלפות הממשלה לממשלה שבקדושה, ובנין בית המקדש. הוספה של מהדורא השניה, ממשלת ברק ונפילתה. הוספה במהדורה שלישית עוד הפעם מאמר בני בני בני ע' לעיל, וכאן ניתוסף עוד הפעם משום שהוא ג"כ מרומז בפרשת וירא בשחיטת האיל

לא תנסו את ה' - תורה לא בשמים היא (ביאור, שקיום מצות צריך לקיים כשאפשר, בלי להתנות שחקב"ה צריך לעשות נסים, וכלול בזה עליה להר הבית שאין לחכות לעלות עד שהקב"ה יעשה נסים)

זעקת שנת השביעית, ביאור הסכם אוסלו ומכירת הארץ להפקיע שביעית, בער"ה תשנ"ד. הוספה למהדורא שניה, ביאור פרוץ האינטיפדה הגדולה ומכירת הארץ להפקיע שביעית, בער"ה תשס"א. הוספה למהדורא שלישית, דברי ירמיהו הנביא, חורבן וביטול שמחת חתן וכלה על עון ביטול שביעית